

IES	Departamento de filosofía	Prof.:
Filosofía, 1º de Bacharelato		

Guía didáctica

Programación didáctica (...e de aula)

Programación didáctica de Filosofía. 1º de bacharelato, de Agustín Carracedo Santos
 ten unha licenza Creative Commons [Atribución-Compartir igual 4.0 Internacional](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Vostede é libre de:

- **Compartir** — copiar e redistribuir esta programación en calquera medio ou formato
- **Adaptar** — remesturar, transformar, recrear e crear obras derivadas,
 ...mesmo con finalidade comercial, baixo as condicións seguintes:
- **Atribución**— Debe dar o recoñecemento apropiado ao autor, fornecer un vínculo á licenza e indicar se se fixeron cambios. Pode facelo de calquera maneira razoábel pero non de maneira que poida suxerir que o licenciante o apoia a vostede ou o seu uso. Por exemplo:
 Obra derivada de *Programación didáctica. Filosofía de 1º de bacharelato*, de [Agustín Carracedo Santos](#)
- **Compartir Igual** — Se vostede remestura, transforma ou recrea esta programación debe distribuír as súas colaboracións coa mesma licenza cá orixinal: CC BY-SA.

Índice

a) Introducción e contextualización.

Centro

Alumnado

b) Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

Referencias normativas

Comunicación lingüística (CCL).

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT).

Competencia dixital (CD).

Aprender a aprender (CAA).

Competencias sociais e cívicas (CSC).

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE).

Conciencia e expresións culturais (CCEC).

c) Concreción dos obxectivos

d) Deseño curricular

Bloque 1. Contidos transversais

Bloque 2. O saber filosófico

Bloque 3. O coñecemento

Bloque 4. A realidade

Bloque 5. O ser humano desde a Filosofía

Bloque 6. A racionalidade práctica

Ética

Filosofía política

Estética

Lóxica e retórica

Filosofía e empresa

e) Concrecións metodolóxicas

Estratexias metodolóxicas

Secuenciación do traballo na aula

f) Materiais e recursos didácticos

g) Criterios sobre avaliación, cualificación e promoción

Enfoque xeral da avaliación

Avaliación inicial

Avaliación formativa ou procesual (continua)

Periodicidade e cualificación de probas escritas

Avaliación e cualificación do portafolio

Rúbricas de avaliación

Observación e cualificación do traballo na aula e instrumentos para a recollida desta información

Cálculo da cualificación de cada avaliación

Mecanismos para recuperar unha proba non superada

Mecanismo para recuperar unha avaliación non superada

Avaliación final sumativa

Alumnado que deberá realizar a avaliación final

Descrición do tipo de proba

Estándares de aprendizaxe que se van avaliar

Como se calcula a cualificación final

Criterios do centro para a promoción

Avaliación extraordinaria

Descrición do tipo de proba

Como se calcula a cualificación

i) Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.

Mecanismos para o seguimento

Como se avalía

Descrición do tipo de proba

Estándares de aprendizaxe que se van avaliar

Como se calcula a cualificación final

h) Avaliación do proceso do ensino e da práctica docente.

Indicadores de logro do proceso de ensino

Indicadores de logro da práctica docente

Avaliación feita polo alumnado do proceso do ensino e da práctica docente

Avaliación da programación didáctica

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica.

Indicadores

i) Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.

j) Organización dos procedementos para acreditar os coñecementos necesarios

[k\) Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas](#)

[l\) Medidas de atención á diversidade](#)

[m\) Concreción dos elementos transversais](#)

[n\) Actividades complementarias e extraescolares](#)

[o\) Referencias normativas](#)

[p\) Glosario](#)

a) Introducción e contextualización.

[Pendente de recibir a información da dirección do centro.]

Centro

- Situación
- Centros adscritos
- Ensinanzas que oferta el centro
- Características singulares

Alumnado

- Poboación inmigrante
- Alumnado con NEAE
- Outras características

b) Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

Referencias normativas

O [Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia](#) establece 7 competencias clave, que na [Orden ECD/65/2015, de 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato](#), descritas no anexo I desta Orde.

- **Comunicación lingüística (CCL).**

A materia de filosofía contribuirá ao desenvolvemento desta competencia clase que é, ademais, instrumental para a aprendizaxe en xeral. Practicaremos tanto a expresión escrita no portafolio dixital como a oral en clase.

Orientaremos e ensinaremos estes aspectos:

- Realizar escritos estruturados,
- ben presentados
- con pulcritude ortográfica.

As rúbricas para avaliar esta competencia, nas que como pode apreciarse avalíanse os tres aspectos da competencia lingüística mencionados:

- RB.EstTem
- RB.Presenta
- RB.Ortogr

Aos escritos todos que presenten no seu portafolio aplicaráselles estas rúbricas

- **Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT).**

A contribución desta materia a esta competencia centrarase fundamentalmente na ensinanza sobre o coñecemento fa filosofía da ciencias, especialmente no bloque 3 O coñecemento no que se abordan temas como a metodoloxía científica ou a relación entre ciencia e tecnoloxía. A filosofía pode aportar bases teóricas das ciencias.

- **Competencia dixital (CD).**

Esta é unha competencia básica polo que ten de instrumental. As TIC serán a ferramenta habitual no desenvolvemento desta materia. A práctica totalidade da actividade desenvólvese en formato dixital tendo suprimidos completamente o recurso a libros de texto, fotocopias, exames escritos (a mano)...

A nosa contribución ao desenvolvemento desta competencia será intensa e extensa pois na metodoloxía adoptada o uso das tecnoloxías será diario practicamente. No apartado [Estratexias metodolóxicas](#) detállase o uso da [aula virtual](#), [portafolio](#), Google Apps para educación...O alumnado adquirirá competencia dixital co uso diario dela. Ao finalizar o curso, o alumnado será quen de manexar

- Un curso dixital nunha aula virtual
- Un portafolio no que publicar e compartir as súas producións dixitais.
- Crear mapas de ideas con Coggle.
- Crear táboas cronolóxicas con Dipity
- Referenciar as fontes de información consultadas con Zotero
- ...

Ademais, deberán ter coñecementos sobre a propiedade intelectual suficientes para saber respectala nas súas producións dixitais.

● **Aprender a aprender (CAA).**

Ao igual que a competencia dixital, esta é outra competencia básica. Non só trataremos de ensinar filosofía senón que ademais, e sobre todo, ensinaremos a procesar información tomada de fontes alleas, Internet especialmente, para convertela en coñecemento.

● **Competencias sociais e cívicas (CSC).**

A filosofía contribuirá ao desenvolvemento desta competencia especialmente ao estudar o bloque 6 Racionalidade práctica. Os contidos de Ética e Política desta bloque aportarán ao alumnado coñecementos suficientes para adoptar posicionamentos éticos e entender as bases teóricas da política. Ao mesmo tempo, comezarán a desenvolver e madurar a súa ideoloxía política tomando como base o pensamento das filosofía políticas estudada en clase.

● **Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE).**

O desenvolvemento dalgún traballo no que a iniciativa dos propios estudantes sexa que dirixa a súa elaboración: planificación, organización, xestión de recursos, creación, comunicación, publicación... contribuirá a esta competencia fomentando a iniciativa e autonomía.

● **Conciencia e expresións culturais (CCEC).**

O estudo da Filosofía debe aportar as bases teóricas que permitirán ao alumnado comprender os fundamentos da nosa cultura, do pasado, do noso sistema político, da ciencia. Evidentemente a profundidade nestas fundamentacións poderán ser as que o horario escolar de bacharelato permitan, pois sendo moito o que deberían aprender, non son moitas as horas dedicadas a elo.

c) Concreción dos obxectivos

O [Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia](#) no seu artigo 26 establece que o Bacharelato contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

- a. Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
- b. Consolidar unha madurez persoal e social que lles permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
- c. Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes, e en particular a violencia contra a muller e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
- d. Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe, e como medio de desenvolvemento persoal.
- e. Dominar, tanto na súa expresión oral como escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
- f. Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
- g. Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e a comunicación.
- h. Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de forma solidaria no desenvolvemento e mellora da súa contorna social.
- i. Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
- l. Comprender os elementos e procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e a tecnoloxía no cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
- m. Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
- n. Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

Os obxectivos anteriores relaciónanse cos contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe, competencias... no apartado seguinte. Mentres que os que seguen non se mencionan nesas cadros polo que non son obxectivos desta materia

- ñ. Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social e impulsar condutas e hábitos saudables.
- o. Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
- p. Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia e contribuir a súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

d) Deseño curricular

No seguinte cadro recóllese o deseño curricular feito a partir do establecido no [Decreto polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia](#). No Anexo I Bloque de materias troncais **Filosofía**¹ sinala os obxectivos, contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e competencias. A eles engádense en varias columnas máis:

1. Os materiais de referencia e as actividades
2. A temporalización, matizando o mes no que se abordarán eses estándares e o número de sesión inicialmente estimadas.
3. O grao mínimo de consecución para aprobar, expresando mediante o nivel de logro que deberá acadarse na rúbrica aplicada para avaliar.
4. O peso na cualificación, expresado en porcentaxe.
5. Instrumentos de avaliación, indícase o código da rúbrica que se aplicará para avaliar.
6. Elementos transversais abordados.

Lenda das abreviaturas empregadas:

- **Competencias clave**
 - **CCL** Comunicación lingüística
 - **CMCCT** Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
 - **CD** Competencia dixital
 - **CAA** Competencia aprender a aprender
 - **CSC** Competencias sociais e cívicas
 - **CSIEE** Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
 - **CCEC** Conciencia e expresións culturais

- **Material de referencia**

Recursos:

- **SD.SF** Secuencia didáctica - Saber filosófico
- **SD.CC** Secuencia didáctica - El conocimiento
- **SD.RD** Secuencia didáctica - La realidad
- **SD.SH** Secuencia didáctica - El ser humano
- **SD.RP** Secuencia didáctica - Racionalidad práctica

Tarefas:

- **TR.******* Tarefas dos bloques. Cada unha leva un código que a identifica e relaciona coa correspondente rúbrica.

¹ Páxinas 25.641 á 25.662 do DOGA ou 208 á 229 do arquivo PDF

- **TX** Lectura de textos filosóficos
- **DT** Debates realizados en foros na aula virtual.
- **Grao mínimo de consecución para aprobar**
 - Establécese polo nivel de logro da rúbrica aplicada en cada caso, referenciada mediante o seu código.
- **Procedementos de avaliación**
 - **CU** Cuestionarios de resposta múltiple, completar ocos, asociar respostas...
 - **OS** Observación sistemática do traballo do alumnado
 - **PE** Probas específicas, orais ou escritas
 - **PF** Portafolio
 - **PO** Producións orais
 - **TC** Traballo de clase
 - **TE** Textos escritos
- **Instrumentos de avaliación**
 - **DC** Diario de clase
 - **LC** Lista de control
 - **TS** Cuestionario realizado na aula virtual.
 - **K!** Cuestionario realizado con [Kahoot](#)
 - **RB** **Rúbricas.** Véxanse en [Rúbricas de avaliación](#) identificadas co seu código e ordenadas por bloques.
 - As rúbricas aplicaranse mediante Talleres de avaliación na aula virtual, un para cada bloque de contidos
 - **TE.SF** Taller de avaliación do bloque 2 Saber filosófico
 - **TE.CC** Taller de avaliación do bloque 3 El conocimiento
 - **TE.RD** Taller de avaliación do bloque 4 La realidad
 - **TE.SH** Taller de avaliación do bloque 5 Ser humano
 - **TE.RP** Taller de avaliación do bloque 6 Razón práctica
- **Elementos transversais**
 - **CL** Comprensión lectora
 - **EOE** Expresión oral e escrita
 - **CA** Comunicación audiovisual
 - **TIC** Tecnoloxías da información e da comunicación
 - **EMP** Emprendemento
 - **EC** Educación cívica
 - **PV** Prevención da violencia
 - **EV** Educación e seguridade viaria

Nalgúns estándares de aprendizaxe aparece tanto en “Temporalización, Número de sesións” como en “Peso na cualificación” a expresión “Transversal”, que indica que ese estándar non ten asignado un tempo concreto pois trabállase xunto cuns contidos concretos que si teñen asignada/s sesión/s. É o caso dos glosarios de termos filosóficos,

de comentarios de textos... Pola mesma razón eses estándares avalíanse xunto cos seus contidos e, polo tanto, o seu peso na cualificación vai xunto co dos correspondentes contidos. O Bloque 1 Contidos transversais está todo el nesta situación.

Bloque 1. Contidos transversais											
Ob	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Material de referencia	Temporal.		Grao m. consec.	Peso na Cualific.	Procedementos e Instrumen. de Aval.	Elementos transversais
						Mes	Ses				
b d e h m	B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas.	B1.1. Ler comprensivamente e analizar, de forma crítica, textos significativos e breves, pertencentes a pensadores destacados.	FIB1.1.1. Analiza, de forma crítica, textos pertencentes a pensadores destacados, identifica as problemáticas e as solucións expostas, distinguindo as teses principais, a orde da argumentación, e relaciona os problemas propostos nos textos co estudado na unidade, e/ou co aportado por outros filósofos ou correntes e/ou con saberes distintos da filosofía.	CAA	Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> • TR.QueFil • TR.NatCul 	C u r s o	Trans- versal	Nivel de logro: 4º de 5	Trans- versal	Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> • PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> • RB.TextFil • TE.SF 	CL EOE CA TIC
Ao longo do estudo da Filosofía leranse textos filosóficos que sinteticen os pensamentos dos principais filósofos. O alumnado debe ser capaz de identificar neles as ideas principais sabendo localizar as frases que as expresan e poder citalas textualmente nos seus escritos. Ademais debe ser capaz de sintetizar esas ideas e mesmo de representalas en mapas de ideas empregando algunha aplicación informática, como Coggle , por exemplo. Unha vez elaborado o mapa de ideas publicarao no seu portafolio.											
b d e	B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.	B1.2. Argumentar e razoar os propios puntos de vista sobre as temáticas estudadas na unidade, de forma oral e escrita, con claridade e coherencia.	FIB1.2.1. Argumenta e razoa as súas opinións , de forma oral e escrita, con claridade e coherencia, e demostrando un esforzo creativo e académico na valoración persoal dos problemas filosóficos analizados.	CCL CSC	Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> • TR.FilGre • TR.EtpFil • TR.NatCul 	C u r s o	Trans- versal	Nivel de logro: 4º de 5	Trans- versal	Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> • PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> • RB.EstTem • RB.EtpFil • TE.SF 	CL EOE
Argumentar as ideas é un piar básico do quefacer filosófico. O alumnado debe ser capaz de expresar ideas e argumentalas a continuación e mesmo aportando exemplos. Ao longo do estudo desta materia e dos escritos elaborados e publicados no portafolio deberán aprender, practicar e consolidar o uso de normas básicas de expresión tales como adoiar o costume de comezar os escritos cun parágrafo introdutorio que presente as ideas principais que de seguido van desenvolverse. O corpo do escrito desenvolverá as ideas argumentándoas e exemplificándoas cando proceda. así mesmo deberá saber estruturar o seu escrito agrupando as ideas en parágrafos. Finalmente deberá saber pechar o escrito con outro parágrafo que resuma, sintetice e peche o escrito.											
b d e g	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das Tecnoloxías da Información e a Comunicación) adecuados á Filosofía, en especial a asimilación e uso	B1.3. Seleccionar e sistematizar información obtida de distintas fontes.	FIB1.3.1. Selecciona e sistematiza información obtida tanto en libros específicos como en internet, usando as posibilidades das novas tecnoloxías para consolidar e ampliar a información. FIB1.3.2. Elabora listas de vocabulario de conceptos,	CD CSC	Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> • TR.EtpFil • TR.NatCul 	C u r s o	Trans- versal	Nivel de logro: 4º de 5	Trans- versal	Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> • PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> • RB.CmpDix • RB.EtpFil • TE.SF 	EOE CA TIC
				CAA	Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> • TR.Glosario 		Trans- versal	Nivel de logro:	Trans- versal	Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> • PF 	EOE CA

	rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados.		comprendendo o seu significado e aplicándoos con rigor, organizándoos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía.					4º de 5		Instrumentos: • RB.Glosario • TE.SF	TIC
--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	-----

Os estudantes coa competencia dixital adquirida deben ser quen de saber localizar información de calidade ou solvente, saber obtela ou descargala ao seu ordenador, almacenala ordenadamente en bases de datos, wikis ou outros soportes. Deberá saber procesala, é dicir, manexala mediante textos, mapas de ideas, infografías, presentacións para organizar as ideas e expoñelas con claridade. Tamén debe ser quen de publicala en soportes dixitais coma Blogs, portafolios, sitios web...

Por outra banda, deberá aprender a manexar vocabularios ou glosarios nos que apuntar os significados dos termos filosóficos específicos. A creación dun glosario ao mesmo tempo que se estudan os bloques temáticos axudará á súa comprensión. Este glosario publicárase no portafolio para telo sempre acesible.

d e g	B1.4. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das Tecnoloxías da Información e a Comunicación) adecuados á Filosofía, en especial a asimilación e uso rigoroso do léxico relacionado coas temáticas filosóficas estudadas.	B1.4. Analizar e argumentar sobre formulacións filosóficas, elaborando de forma colaborativa esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles, mediante o uso de medios e plataformas dixitais.	FIB1.4.1. Elabora con rigor esquemas, mapas conceptuais e táboas cronolóxicas, etc., amosando a comprensión dos eixos conceptuais estudados.	CAA	Tarefas: • TR.FiCcRe • TR.EtpFil • SF5	C u r s o	Trans- versal	Nivel de logro: 3º de 4	Trans- versal	Procedementos: • PF Instrumentos: • RB.MapIde • RB.EtpFil • TE.SF	CL CA TIC
-------------	--	---	---	-----	--	-----------------------	------------------	----------------------------	------------------	--	-----------------

A creación de mapas de ideas contribúe á comprensión de ideas complexas. No estudo desta materia creáranse mapas de ideas cando polas características dos contidos sexa aconsellable. Empregaremos a aplicación [Coggle](#) para ello, pola súa sencillez e versatilidade. Para a creación de táboas cronolóxicas empregaremos [Dipity](#) ou similar.

Bloque 2. O saber filosófico

Ob	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Material de referencia	Temporal.		Grao m. consec.	Peso na Cualific.	Procedementos e Instrumen. de Aval.	Elementos transversais
						Mes	Ses				
b d e h	B2.1. A Filosofía. O seu sentido, a súa necesidade e a súa historia. B2.2. O saber racional. A explicación pre-racional: mito e maxia. A explicación racional: a razón e os sentidos.	B2.1. Coñecer e comprender a especificidade e importancia do saber racional en xeral, e do filosófico en particular, en tanto que saber de comprensión e interpretación da realidade, valorando que a filosofía é, á vez, un saber e unha actitude que estimula a crítica, a autonomía, a creatividade e a innovación.	FIB2.1.1. Recoñece as preguntas e problemas que veñen caracterizando a filosofía dende a súa orixe, comparando coa formulación doutros saberes, coma como o científico ou o teolóxico. FIB2.1.2. Explica a orixe do saber filosófico, diferenciándoo dos saberes pre-racionais, como o mito ou a maxia.	CAA CCEC CSC	Recursos: • SD.SF Tarefas: • TR.MitLog • TR.FilGre • TR.FiCcRe • TR.EtpFil	S e t e m b r o	5	Nivel de logro: 3º de 4	25 %	Procedementos: • OS • PF Instrumentos: • DC • TS.SF • RB.FilGre • RB.Ortogr • RB.SF.FiCcRe • RB.EtpFil • TE.SF	CL EOE TIC

	B2.3. Funcións e vivencia da Filosofía.									● K!.TR.MitLog	
d e	B2.4. As disciplinas teórico-prácticas do saber filosófico. B2.5. Racionalidade teórica e práctica.	B2.2. Identificar as dimensións teórica e práctica da filosofía, os seus obxectivos, características, disciplinas, métodos e funcións, relacionándoa, paralelamente, con outros saberes de comprensión da realidade.	FIB2.2.1. Identifica, relaciona e distingue as vertentes práctica e teórica do quefacer filosófico, identificando as distintas disciplinas que conforman a filosofía.	CAA CSC	Recursos: ● SD.SF Tarefas: ● TR.EspFil			Nivel de logro: 3º de 4	25 %	Procedementos: ● OS ● PF Instrumentos: ● DC ● TS.SF ● RB.FilGre ● RB.EspFil ● RB.Ortogr ● K!.MitLog ● TE.SF	CL EOE TIC
b d e g h	B2.6.O saber filosófico a través da súa historia. Características da Filosofía.	B2.3. Contextualizar histórica e culturalmente as problemáticas analizadas e expresar por escrito as achegas máis importantes do pensamento filosófico dende a súa orixe, identificando os principais problemas formulados e as solucións aportadas, e argumentando as propias opinións ao respecto.	FIB2.3.1. Recoñece as principais problemáticas filosóficas características de cada etapa cultural europea. FIB2.3.2. Expresa por escrito as teses fundamentais dalgunhas das correntes filosóficas máis importantes do pensamento occidental.	CCEC CCL	Recursos: ● SD.SF Tarefas: ● TR.EtpFil	O u t u b r o	3 6	Nivel de logro: 3º de 4	25 %	Procedementos: ● OS ● PF Instrumentos: ● DC ● TS.SF ● RB.FilGre ● RB.Ortogr ● K!.FilGre	CL EOE TIC
	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das Tecnoloxías da Información e a Comunicación) adecuados á Filosofía, en especial a asimilación e uso rigoroso do léxico relacionado coas temáticas filosóficas estudadas.	B2.4. Comprender e utilizar con precisión o vocabulario filosófico fundamental, realizando un glosario de termos de forma colaborativa mediante as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías.	FIB2.4.1. Comprende e usa con rigor conceptos filosóficos como razón, sentidos, mito, logos, <i>arché</i> , necesidade, continxencia, causa, existencia, metafísica, lóxica, gnoseoloxía, obxectividade, dogmatismo, criticismo, entre outros.	CCL	Recursos: ● SD.SF Tarefas: ● TR.Glosario	O u t u b r o	Trans- versal	Nivel de logro: 4º de 5		Procedementos: ● PF Instrumentos: ● RB.Glosario ● RB.Ortogr ● TE.SF ● K!.MitLog	CL EOE TIC
	B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas	B2.5. Analizar de forma crítica fragmentos de textos significativos e breves sobre a orixe, caracterización e vivencia da filosofía, identificando as	FIB2.5.1. Le e analiza, de forma crítica, fragmentos de textos breves e significativos sobre a orixe da explicación racional e acerca das funcións e características do pensamento filosófico, pertencentes a	CCL	Recursos: ● SD.SF Tarefas: ● TR.QueFil	O u t u b r o	Trans- versal	Nivel de logro: 4º de 5	25 %	Procedementos: ● OS ● PF Instrumentos: ● DC	CL EOE CA TIC

	estudadas.	problemáticas e solucións expostas, distinguindo as teses principais, a orde de argumentación, relacionando os problemas formulados nos textos co estudado na unidade e coa presentación doutros intentos de comprensión da realidade, como o científico e o teolóxico, ou outros tipos de filosofía, como a oriental.	pensadores, identificando as problemáticas filosóficas formuladas.							<ul style="list-style-type: none"> • TS.SF • RB.MapIde • RB.QueFil • RB.Ortogr • TE.SF 	
--	------------	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--

Bloque 3. O coñecemento

Ob	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Material de referencia	Temporal.		Grao m. consec.	Peso na Cualific.	Procedementos e Instrumen. de Aval.	Elementos transversais
						Mes	Ses				
d e h	B3.1. Teoría do coñecemento. B3.2. Graos e ferramentas do coñecer: razón, entendemento e sensibilidade. B3.3. Abstracción. B3.4. Problemas implicados no coñecer: posibilidades, límites e intereses; o irracional.	B3.1. Coñecer de modo claro e ordenado as problemáticas implicadas no proceso do coñecemento humano, analizadas desde o campo filosófico, os seus graos, as ferramentas e as fontes, e expor por escrito os modelos explicativos do coñecemento máis significativos.	FIB3.1.1. Identifica e expresa de xeito claro e razoado os elementos e as problemáticas que implica o proceso do coñecemento da realidade, como é o dos seus graos, as súas posibilidades e os seus límites.	CCL	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> • SD.CC Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> • CC 	O u t u b r o	2	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> • OS Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> • DC 	CL EOE TIC
d e h g	B3.5. O problema filosófico do coñecemento. B3.6. A verdade como propiedade das cousas. A verdade como propiedade do entendemento: coherencia e adecuación. B3.7. Algúns modelos filosóficos de explicación do coñecemento e o acceso á verdade.	B3.2. Explicar e reflexionar sobre o problema do acceso á verdade, identificando as problemáticas e as distintas posturas filosóficas que xurdiron en torno ao seu estudo.	FIB3.2.1. Coñece e explica diferentes teorías acerca do coñecemento e a verdade, como son o idealismo, o realismo, o racionalismo, o empirismo, o perspectivismo, o consenso ou o escepticismo, contrastando semellanzas e diferenzas entre os conceptos clave que manexan.	CCEC	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> • SD.CC Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> • TR.GenMet • TR.Verdad 		4	Nivel de logro: 3º de 4		Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> • OS • PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> • RB.GenMet • TS.CC • TE.CC 	CL EOE
			FIB3.2.2. Explica e contrasta diferentes criterios e teorías sobre a verdade, tanto no plano metafísico como no gnoseolóxico, usando con rigor termos como gnoseoloxía, razón, sentidos, abstracción, obxectividade, certeza, dúbida, evidencia, escepticismo, autoridade,	CD CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> • SD.CC Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> • TR.Glosario 		Transversal	Nivel de logro 3º de 4:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> • OS • PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> • RB.Glosario • RB.Ortogr • TS.CC 	CL EOE

			probabilidade, prexuízo, coherencia, adecuación, consenso, incerteza, interese e irracional, entre outros, construíndo un glosario de conceptos de forma colaborativa, usando internet.							● TE.CC	
b d e	B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas.	B3.3. Analizar de forma crítica fragmentos de textos significativos sobre a análise filosófica do coñecemento humano, os seus elementos, posibilidades e límites, valorando os esforzos por acadar unha aproximación á verdade afastándose do dogmatismo, a arbitrariedade e os prexuízos.	FIB3.3.1. Analizar fragmentos de textos breves de Descartes, Hume, Kant, Nietzsche, Ortega y Gasset, Habermas, Popper, Kuhn ou Michel Serres, entre outros.	CCL	Recursos: <ul style="list-style-type: none">● SD.CC Tarefas: <ul style="list-style-type: none">● TR.Verdade	N o v e m b r o	Trans- versal	Nivel de logro: 3º de 4		Procedementos: <ul style="list-style-type: none">● OS● PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">● DC● RB.TextFil● RB.MapIde● RB.Ortogr● TS.CC● TE.CC	CL EOE CA
d e h i l	B3.8. Filosofía, ciencia e tecnoloxía. A filosofía da ciencia. B3.9. Obxectivos e instrumentos da ciencia. B3.10. O método hipotético-dedutivo. B3.11. A investigación científica na modernidade e na época contemporánea: das matemáticas e a técnica como ferramentas de coñecemento e interpretación fundamentais. á reformulación dos conceptos clásicos.	B3.4. Coñecer e explicar a función da ciencia, os seus modelos de explicación, as súas características, os seus métodos e a tipoloxía do saber científico, expondo as diferenzas e coincidencias do ideal e a investigación científica co saber filosófico, como pode ser a problemática da obxectividade ou a adecuación teoría-realidade, argumentando as propias opinións de forma razoada e coherente.	FIB3.4.1. Explica os obxectivos, funcións e principais elementos da ciencia, manexando termos como feito, hipótese, lei, teoría ou modelo. FIB3.4.2. Constrúe unha hipótese científica, identifica os seus elementos e razoa a orde lóxica do proceso de coñecemento.	CMCCT CMCCT	Recursos: <ul style="list-style-type: none">● SD.CC Tarefas: <ul style="list-style-type: none">● TR.Glosario● TR.IndDed● TR.ClasCc● TR.MetCCs● TR.Torricelli● TR.Pasteur● TR.Wegener● TR.Semmelw● TR.MetCCs	N o v e m b r o	2	Nivel de logro: 3º de 4		Procedementos: <ul style="list-style-type: none">● OS● PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">● DC● RB.IndDed● RB.MetCCs● RB.Glosario● RB.Ortogr● TS.CC● TE.CC	CL EOE CA TIC
		FIB3.4.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos como indución, hipotético-dedutivo, método, verificación, predición, realismo, causalidade, obxectividade, relatividade, caos e indeterminismo, entre outros.	CMCCT	Recursos: <ul style="list-style-type: none">● SD.CC Tarefas: <ul style="list-style-type: none">● TR.Glosario● TR.IndDed● TR.HipDed● TR.MetCCs● TR.Verdade	1				Procedementos: <ul style="list-style-type: none">● OS● PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">● DC● RB.Glosario● RB.Ortogr● RB.MetCCs● RB.CC.IndDed.● TE.CC		
d e h i	B3.12. Técnica e Tecnoloxía: saber e praxe.	B3.5. Relacionar e identificar as implicacións da tecnoloxía, en tanto que saber práctico transformador da natureza e da realidade humana, reflexionando,	FIB3.5.1. Extrae conclusións razoadas sobre a inquietude humana por transformar e dominar a natureza, poñéndoa ao servizo do ser humano, así como das consecuencias desta actuación, e participa de debates	CMCCT CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none">● SD.CC Tarefas: <ul style="list-style-type: none">● DBT.CC		5				

I		dende a filosofía da tecnoloxía, sobre as relacións coa ciencia e cos seres humanos.	acerca das implicacións da tecnoloxía na realidade social.								
b d l	B3.13. Reflexións filosóficas sobre o desenvolvemento científico e tecnolóxico: o problema da indución B3.14. A visión aristotélica do quefacer científico.	B3.6. Analizar de forma crítica fragmentos de textos filosóficos sobre a reflexión filosófica acerca da ciencia, a técnica e a filosofía, identificando as problemáticas e solucións propostas, distinguindo as teses principais, a orde da argumentación, relacionando os problemas formulados nos textos co estudado na unidade e razoando a postura propia.	FIB3.6.1. Analiza fragmentos de textos breves e significativos de pensadores como Aristóteles, Popper, Kuhn, B. Russell, A. F. Chalmers ou J.C. Borrón, entre outros.	CMCCT	Recursos: • SD.CC Tarefas: • TR.Verdad	D e c e m b r o	Trans- versal	Nivel de logro: 3º de 4		Procedementos: • PF • OS Instrumentos: • RB.TextFil • RB.MapIde • RB.Ortogr • K!.Verdad • TS.CC	CL EOE CA TIC
d e h i g l	B3.15. A interrelación entre a filosofía e a ciencia.	B3.7. Entender e valorar a interrelación entre a filosofía e a ciencia.	FIB3.7.1. Identifica e reflexiona de forma argumentada acerca de problemas comúns aos campos filosófico e científico, como son o problema dos límites e as posibilidades do coñecemento, a cuestión da obxectividade e a verdade, a racionalidade tecnolóxica, etc. FIB3.7.2. Investiga e selecciona información en internet, procedente de fontes solventes, sobre as problemáticas citadas, e realiza un proxecto de grupo sobre algunha temática que afonde na interrelación entre a filosofía e a ciencia.	CMCCT CD CSC	Recursos: • SD.CC Tarefas: • TR.MetCCs	D e c e m b r o	3 2	Nivel de logro: 3º de 4		Procedementos: • OS Instrumentos: • DC • DBT.CC • RB.MetCCs	CL EOE CA TIC

Bloque 4. A realidade

Ob	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Material de referencia	Temporal.		Grao m. consec.	Peso na Cualific.	Procedementos e Instrumen. de Aval.	Elementos transversais
						Mes	Ses				
d e h	B4.1 A metafísica como explicación teórica da realidade	B4.1 Recoñecer e valorar a metafísica, disciplina que estudia a realidade en tanto que totalidade, distinguíndoa das ciencias, que versan	FIB4.1.1 Coñece o é que a metafísica e usa a abstracción para comprender os seus contidos e a súa actividade, razoando sobre eles.	CAA			2				

		sobre aspectos particulares desta.									
d e h	B4.2. A pregunta polo ser como punto de partida da Filosofía. Platón vs. Aristóteles. B4.3. A interrogación metafísica sobre a verdadeira realidade: o problema da aparencia e a realidade. B4.4 A pregunta pola orixe e estrutura do real. B4.5. A caracterización da realidade: o cambio ou a permanencia, o substancialismo estático fronte o devir. Esencialismo e existencialismo. B4.6 A necesidade de categorizar racionalmente o real.	B4.2. Coñecer e explicar, dende un enfoque metafísico, os principais problemas que presenta a realidade.	FIB4.2.1. Describe as principais interpretacións metafísicas e os problemas que suscita o coñecemento metafísico da realidade.	CCEC	Recursos: • SD.RD Tarefas: • RDnº			Nivel de logro:		Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.	
			FIB4.2.2. Comprende e utiliza con rigor conceptos metafísicos como ser, sistema metafísico, realidade, aparencia, materia e espírito, unidade, dualidade, multiplicidade, devir, necesidade, continxencia, transcendencia, categoría e abstracción, materialismo, espiritualismo, existencialismo ou esencialismo, entre outros.	CCL	Recursos: • SD.RD Tarefas: • TR.Glosario	Trans-versal		Nivel de logro:		Procedementos: • PF Instrumentos: • RB.Glosario • RB.Ortogr • TE.RD	
			FIB4.2.3. Realiza unha análise crítica ante teorías metafísicas diverxentes de interpretación da realidade.	CAA	Recursos: • SD.RD Tarefas: • RDnº	Trans-versal		Nivel de logro:		Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.	
			FIB4.2.4. Analiza e comprende fragmentos de textos breves e significativos sobre as problemáticas metafísicas que presenta a realidade, de pensadores como Platón, Aristóteles, Tomás de Aquino, Descartes, Marx, Nietzsche, entre outros, comparando e establecendo semellanzas e diferenzas entre os distintos enfoques e disertando de forma coherente sobre as distintas posturas históricas.	CAA	Recursos: • SD.RD Tarefas: • RDnº	Trans-versal		Nivel de logro:		Procedementos: • PF Instrumentos: • RB.Maplde • RB.Ortogr • TE.RD	
d e h i g l	B4.7. As cosmovisións científicas sobre o universo. A filosofía da Natureza como admiración filosófica pola Natureza. B4.8. O paradigma cualitativo organicista: O universo aristotélico.	B4.3. Coñecer e comparar as explicacións dadas dende as grandes cosmovisións sobre o universo.	FIB4.3.1. Explica e compara dúas das grandes cosmovisións do Universo: o paradigma organicista aristotélico e o modelo mecanicista newtoniano .	CMCCT	Recursos: • SD.RD Tarefas: • RDnº	2		Nivel de logro:		Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.	
			FIB4.3.2. Describe os caracteres esenciais das interpretacións relativista e cuántica contemporáneas	CMCCT	Recursos: • SD.RD	2		Nivel de logro:		Procedementos: • ...	

	B4.9. O Universo máquina: a visión mecanicista na Modernidade. Supostos epistemolóxicos do modelo heliocéntrico: A busca das leis universais dun Universo infinito. Determinismo, regularidade, conservación, economía e continuidade. B4.10. A visión contemporánea do Universo. B4.11. O reencontro da Filosofía e a Física na Teoría do Caos.		da realidade, explicando as implicacións filosóficas asociadas a eses caracteres.		Tarefas: • RDnº					Instrumentos: • ... • TE.	
			FIB4.3.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos e científicos como cosmovisión, paradigma, Universo, natureza, finalismo, organicismo, determinismo, orde, causalidade, conservación, principio, mecanicismo, materia, relatividade, cuántica, espazo, tempo, azar, determinismo, indeterminismo, probabilidade, gaia, caos, entre outros.	CMCCT	Recursos: • SD.RD Tarefas: • TR.Glosario		Trans-versal	Nivel de logro:		Procedementos: • ... Instrumentos: • RB.Glosario • RB.Ortogr • TE.RD	
d e g h i	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das Tecnoloxías da Información e a Comunicación) adecuados á Filosofía, en especial a asimilación e uso rigoroso do léxico relacionado coas temáticas filosóficas estudadas.	B4.4. Elaborar táboas e/ou mapas conceptuais comparando os diferentes caracteres adxudicados historicamente ao Universo, entendido como totalidade do real, contextualizando histórica e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas.	FIB4.4.1. Elabora esquemas, táboas e/ou mapas conceptuais comparando os diferentes caracteres adxudicados historicamente ao Universo, entendido como totalidade do real, contextualizando histórica e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas.	CD	Recursos: • SD.RD Tarefas: • RDnº		2	Nivel de logro:		Rúbrica: • RB.Maplde • RB.Ortogr Taller avaliación: • TE.RD	
d e h i m	B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras as do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas	B4.5. Ler e analizar de forma crítica textos filosóficos, epistemolóxicos e científicos sobre a comprensión da realidade, tanto desde o plano metafísico como desde o físico, usando con precisión os termos técnicos estudados, relacionar os problemas presentados nos textos co estudado nas unidades e razoar a postura propia	FIB4.5.1. Analiza textos filosóficos e científicos, FIB4.5.2. Reflexiona, argumentando as súas propias ideas de forma razoada e creativa, sobre as implicacións filosóficas que afectan á visión do ser humano en cada unha das cosmovisións filosófico-científicas	CMCCT CAA	Recursos: • SD.RD Tarefas: • RDnº Recursos: • SD.RD Tarefas: • RDnº		Trans-versal 1	Nivel de logro: Nivel de logro:		Procedementos: • PF Instrumentos: • RB.Maplde • RB.Ortogr • TE.RD Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.	

			estudadas , e argumenta as súas propias ideas de xeito razoado e creativo								
Bloque 5. O ser humano desde a Filosofía											
Ob	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Material de referencia	Temporal.		Grao m. consec.	Peso na Cualific.	Procedementos e Instrumen. de Aval.	Elementos transversais
						Mes	Ses				
b c d e	B5.1 A reflexión filosófica sobre o ser humano e o sentido da existencia: antropoloxía filosófica.	B5.1 Recoñecer en que consiste a antropoloxía filosófica.	FIB5.1.1 Utilizar con rigor vocabulario da temática, como evolución, dialéctica, proceso, progreso, emerxencia, azar, selección natural, apto, reduccionismo, creacionismo, evolución cultural, vitalismo, determinismo xenético, natureza e cultura.	CCL	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> SD.SH Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> TR.Glosario TX.Copp1 TR.NatCul 		Trans-verbal			Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> RB.NatCult TE.SH 	
d e h i	B5.2. As implicacións filosóficas da evolución. Filosofía e Bioloxía.	B5.2. Coñecer e explicar as implicacións filosóficas da evolución, relacionándoas cos contidos metafísicos e pensadores xa estudados.	FIB5.2.1. Coñece e explica as consideracións filosóficas implicadas na teoría da evolución, como a consideración dinámica e dialéctica da vida, ou o indeterminismo, entre outras.	CMCCT	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> SD.SH Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> 		1	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> RB.NatCult TE.SH 	
			FIB5.2.2. Analiza fragmentos breves e significativos de E. Morin, K. Popper, R. Dawkins, J. Mosterín, A. Gehlen, M. Harris, M. Ponty, entre outros.	CCEC	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> SD.SH Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> TR.Copp1 TR.Copp2 TR.NatCul 		Trans-verbal	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> RB.NatCult RB.MapIde RB.Ortogr TE.SH 	
d e g h i j	B5.3. A dialéctica natureza cultura no proceso de antroxénese e de construción da identidade propia humana.	B5.3. Recoñecer e reflexionar, de forma argumentada, sobre a interacción dialéctica entre o compoñente natural e o cultural que caracterizan ao ser humano como tal, sendo o culturalmente adquirido condición para a innovación e a creatividade que caracterizan á especie.	FIB5.3.1. Identifica e expón en que consiste o compoñente natural innato do ser humano, e a súa relación cos elementos culturais que xorden nos procesos de antroxénese e humanización, dando lugar á identidade propia do ser humano.	CCEC CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> SD.SH Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> TR.Copp1 TR.Copp2 TR.NatCul 		2	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> RB.NatCult TE.SH 	
			FIB5.3.2. Diserta sobre o ser humano en tanto que resultado da dialéctica evolutiva entre o xeneticamente innato e o culturalmente adquirido, condición para a innovación e a capacidade creativa que caracterizan a nosa especie.	CSIEE CCEC	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> SD.SH Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> TR.Copp2 		1	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> ..PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> RB.DISERTA TE.SH 	

			FIB5.3.3. Localiza información en internet acerca das investigacións actuais sobre a evolución humana, e reflicte a información seleccionada e sistematizada de xeito colaborativo.	CD CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> SD.SH Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> TR.NatCul 		Trans- versal	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> RB.NatCult TE.SH 	
a b c e h	B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.	B5.4. Valorar os coñecementos adquiridos nesta unidade, rexeitando os prexuízos tanto etnocéntricos como por motivos físicos, e rexeitando así mesmo actitudes de intolerancia, inxustiza e exclusión.	FIB5.4.1. Argumenta con coherencia, baseándose nos datos obxectivos aprendidos, sobre as implicacións de adoptar prexuízos etnocéntricos para xulgar os seres humanos e as culturas.	CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> SD.SH Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> TR.NatCul DT.EtnRela 		Trans- versal	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> RB.NatCult TE.SH 	
b c d e h	B5.4. A visión grega: o heroe homérico: concepto socrático; dualismo platónico, o animal racional e político aristotélico, materialismo e individualismo helenista. B5.5. O pensamento medieval: creación á imaxe divina, nova concepción do corpo e a alma, da morte, da liberdade. B5.6. O Renacemento: antropocentrismo e humanismo. B5.7. A Modernidade e o século XIX: razón, emocións e liberdade. B5.8. O ser humano na filosofía contemporánea.	B5.5. Coñecer e reflexionar sobre as concepcións filosóficas sobre o ser humano como tal que se viñeron dando ao longo da filosofía occidental, comparando semellanzas e diferenzas entre as sucesivas formulacións, analizando criticamente a influencia do contexto sociocultural na concepción filosófica , e valorando algunhas formulacións diverxentes que abriron camiño cara á consideración actual da persoa.	FIB5.5.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que, sobre o ser humano, se viñeron dando historicamente. FIB5.5.2. Analiza de forma crítica textos significativos e breves dos grandes pensadores.	CCEC CCL	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> SD.SH Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> TR.NatCul TR.Libres Recursos: <ul style="list-style-type: none"> SD.SH Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> TR.Libres TR.Copp2 TR.NatCul 		2	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> RB.TexFil TE.SH 	
			FIB5.5.3. Usa con rigor termos como dualismo e monismo antropolóxico, areté, mente, corpo, espírito, creacionismo, antropocentrismo, teocentrismo, alma, humanismo, persoa, dignidade, sentido, estado de natureza, estado de civilización, existencia, liberdade, emoción, paixón, determinismo, alienación, nihilismo, existencia, inconsciente, morte, historia, ou transcendencia, entre outros.	CCL	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> SD.SH Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> TR.Glosario TR.NatCul 		Trans- versal	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> RB.Glosario RB.Ortogr RB.NatCult TE.SH 	
b e h	B5.9. As visións filosóficas orientais: budismo, taoísmo e hinduísmo.	B5.6 Comparar a visión filosófica occidental do ser humano coa visión filosófica oriental, budismo, taoísmo e	FIB5.6.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que, sobre o ser humano, se viñeron dando historicamente, no contexto da	CCEC	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> SD.SH Tarefas:		1	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> PF Instrumentos:	

		hinduísmo, argumentando as opinións propias sobre semellanzas e diferenzas.	filosofía occidental coa visión filosófica oriental, budismo, taoísmo e hinduísmo.		<ul style="list-style-type: none">● TR.NatCul					<ul style="list-style-type: none">● RB.TexFil● RB.NatCul● TE.SH	
b d e h	B5.10. Algunhas claves sobre o sentido da existencia humana. B5.11. A cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a Historia, a necesidade de transcendencia.	B5.7. Disertar, de forma oral e escrita, sobre as temáticas intrinsecamente filosóficas no ámbito do sentido da existencia, como poidan ser a cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a Historia ou a necesidade de transcendencia, entre outras.	FIB5.7.1. Diserta, de forma oral e escrita, sobre as grandes cuestións metafísicas que dan sentido á existencia humana.	CCL	Recursos: <ul style="list-style-type: none">● SD.SH Tarefas: <ul style="list-style-type: none">● TR.Libres		Trans- versal	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none">● PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">● PF● TE.SH	
			FIB5.7.2. Argumenta e razoa, de forma oral e escrita, os puntos de vista propios sobre o ser humano, dende a filosofía e sobre diferentes temáticas filosóficas relacionadas co sentido da existencia humana .	CCL	Recursos: <ul style="list-style-type: none">● SD.SH Tarefas: <ul style="list-style-type: none">● TR.Libres● TR.NatCul		2	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none">● PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">● TE.SH● RB.NatCult● RB.Diserta	
b c d e h	B5.12. A reflexión filosófica sobre o corpo. B5.13. As distintas teorías filosóficas sobre a relación mente-corpo	B5.8. Coñecer algunhas teorías filosóficas occidentais sobre o corpo humano, reflexionando de xeito colaborativo e argumentando os puntos de vista propios.	FIB5.8.1. Coñece as teorías filosóficas da relación mente-corpo: monismo, dualismo, emerxentismo ; e argumenta sobre ditas teorías comparando semellanzas e diferenzas de forma colaborativa.	CMCCT	Recursos: <ul style="list-style-type: none">● SD.SH Tarefas: <ul style="list-style-type: none">● TR.Libres		2	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none">● PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">● TE.SH	

Bloque 6. A racionalidade práctica

Ob	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Material de referencia	Temporal.		Grao m. consec.	Peso na Cualific.	Procedementos e Instrumen. de Aval.	Elementos transversais
						Mes	Ses				

Ética

a b c d e h	B2.5. Racionalidade teórica e práctica. B6.1. Orixe da ética occidental: Sócrates fronte aos sofistas.	B6.1. Identificar a especificidade da razón na súa dimensión práctica, en tanto que orientadora da acción humana.	FIB6.1.1. Recoñece a función da racionalidade práctica para dirixir a acción humana, aínda recoñecendo os seus vínculos ineludibles coa razón teórica e a intelixencia emocional.	CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> • SD.RP.ET Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> • TR.Glosario 		1	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> • OS • PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> • TE.RP • TS.RP • RB.Glosario 	
			FIB6.1.2. Explica a orixe da ética occidental no pensamento grego, contrastando , de forma razoada, a concepción socrática coa dos sofistas.	CCEC	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> • SD.RP.ET Tarefas: <ul style="list-style-type: none"> • TR.SocSof 		2			Procedementos: <ul style="list-style-type: none"> • PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none"> • ... • RB.SocSof 	

										<ul style="list-style-type: none">TE.RP	
a b c d e	B6.2. A Ética como reflexión sobre a acción moral: carácter, conciencia e madurez moral.	B6.2. Recoñecer o obxecto e función da Ética.	FIB6.2.1. Explica e razoa o obxecto e a función da Ética.	CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none">SD.RP.ET Tarefas: <ul style="list-style-type: none">TR.Glosario		2	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none">OSPF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">RB.GlosarioTE.RP	
a b c d e h	B6.3. Principais teorías sobre a moral humana. B6.4. A busca da felicidade. B6.5. A boa vontade: Kant. B6.6. A xustiza como virtude ético-política. B6.7. Relativismo e universalismo moral.	B6.3. Coñecer e explicar as principais teorías éticas sobre a xustiza e a felicidade, e sobre o desenvolvemento moral.	FIB6.3.1. Expresa de forma crítica as argumentacións das principais teorías éticas sobre a <u>felicidade e a virtude</u> , razoando as súas propias ideas, e aportando exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento.	CSIEE CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none">SD.RP.ET Tarefas: <ul style="list-style-type: none">TR.TeoEtic		2	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none">OSPF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">RB.TeoEticTE.RP	
			FIB6.3.2. Expresa de forma crítica as argumentacións das principais teorías éticas sobre a <u>Xustiza</u> , razoando as súas propias ideas, e aportando exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento.	CSIEE	Recursos: <ul style="list-style-type: none">SD.RP.ET Tarefas: <ul style="list-style-type: none">TR.TeoEtic		2	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none">PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">TS.RPTE.RP	
			FIB6.3.3. Analiza textos breves dalgúns dos filósofos representantes das principais teorizacións éticas e sobre o desenvolvemento psicolóxico moral do individuo.	CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none">SD.RP.ET Tarefas: <ul style="list-style-type: none">TR.TeoEtic	Trans-versal		Nivel de logro:	Trans-versal	Procedementos: <ul style="list-style-type: none">OSPF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">RB.TeoEticRB.MapIdeRB.OrtogrTE.RP	
			FIB6.3.4. Usa con rigor termos como ética, moral, acción moral, autonomía, responsabilidade, convención moral, madurez moral, virtude moral, subxectivismo, relativismo e universalismo moral, utilitarismo, deber moral, ética de máximos, ética de mínimos, consenso, xustiza, eudemonismo, hedonismo, emotivismo e utilitarismo.	CCL	Recursos: <ul style="list-style-type: none">SD.RP.ET Tarefas: <ul style="list-style-type: none">TR.Glosario	Trans-versal		Nivel de logro:	Trans-versal	Procedementos: <ul style="list-style-type: none">OSPF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">RB.GlosarioRB.OrtogrTE.RP	
Filosofía política											
a b	B6.8. Os fundamentos filosóficos do Estado.	B6.4. Explicar a función, características e principais interrogantes da Filosofía	FIB6.4.1. Identifica a función, características e principais interrogantes da Filosofía Política.	CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none">SD.RP.FP		1/2	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none">...	

c d e h	B6.9. Principais interrogantes da Filosofía Política.	Política, como a orixe e lexitimidade do Estado, as relacións individuo-Estado, ou a natureza das leis.			Tarefas: <ul style="list-style-type: none">• TR.PregFiPo					Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">• [RB.Presen]• [RB.Ortogr]• TS.RP.EP• TE.RP	
			FIB6.4.2. Utiliza con rigor conceptos como democracia, Estado, xustiza, Dereito, dereitos naturais, Estado democrático e de dereito, legalidade, lexitimidade, convención, contractualismo, alienación, ideoloxía, utopía, entre outros conceptos clave da filosofía política.	CCL	Recursos: <ul style="list-style-type: none">• SD.RP.FP Tarefas: <ul style="list-style-type: none">• TR.Glosario• TR.DemCom		Trans-versal	Nivel de logro:	Trans-versal	Procedementos: <ul style="list-style-type: none">• PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">• TS.RP.EP• RB.Glosario• RB.Ortogr• TE.RP	
a b c d e h	B6.10. A Xustiza segundo Platón. B6.11. O convencionalismo nos Sofistas. B6.12. O realismo político: Maquiavelo. B6.13. O contractualismo: Hobbes, Locke, Rousseau e Montesquieu. B6.14. A paz perpetua de Kant B6.15. Os fundamentos filosóficos do capitalismo no s.XIX. John Stuart Mill. Alienación e ideoloxía segundo Marx. B6.16. A disputa política entre Popper e a Escola de Frankfurt.	B6.5. Coñecer as principais teorías e conceptos filosóficos que estiveron á base da construción da idea de Estado e das súas funcións, apreciando o papel da filosofía como reflexión crítica.	FIB6.5.1. Explica de forma coherente as formulacións filosófico-políticas de Platón, os sofistas, Maquiavelo, Locke, Montesquieu, Rousseau, Hobbes, Kant, John Stuart Mill, Popper ou Habermas, entre outros.	CCEC CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none">• SD.RP.FP Tarefas: <ul style="list-style-type: none">• TR.FiPoMo		1 1/2	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none">• PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">• TS.RP.EP• RB.Glosario• RB.Ortogr• TS.RP.EP• TE.RP	
			FIB6.5.2. Analiza e reflexiona sobre a relación individuo-Estado, sobre a base do pensamento dos sofistas, Marx e a escola de Frankfurt.	CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none">• SD.RP.FP Tarefas: <ul style="list-style-type: none">• TR.IndEst		2				
			FIB6.5.3. Analiza, de forma crítica, textos significativos e breves dalgúns dos autores estudados, nos que se argumente sobre o concepto de Estado, os seus elementos e as súas características.	CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none">• SD.RP.FP Tarefas: <ul style="list-style-type: none">• TR.FiPoMo• TR.Glosario		2				
			FIB6.5.4. Valora e utiliza a capacidade argumentativa, de forma oral e escrita, contra a arbitrariedade, o autoritarismo e a violencia.	CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none">• SD.RP.FP Tarefas: <ul style="list-style-type: none">• TR.AdorPopp		2				
a b c d e h	B6.17. A función do pensamento utópico	B6.6. Disertar de forma oral e escrita sobre a utilidade do pensamento utópico, analizando e valorando a súa función para propoñer posibilidades alternativas, proxectar ideas innovadoras	FIB6.6.1. Reflexiona por escrito, argumentando as súas propias ideas, sobre as posibilidades do pensamento utópico.	CSC	Recursos: <ul style="list-style-type: none">• SD.RP.FP Tarefas: <ul style="list-style-type: none">• TR.DisUto		2	Nivel de logro:		Procedementos: <ul style="list-style-type: none">• PF Instrumentos: <ul style="list-style-type: none">• [RB.Diserta]• [RB.Presen]• [RB.Ortogr]• TS.RP.EP	

		e avaliar o xa experimentado.								● TE.RP	
a b c d e h	B6.18. Legalidade e lexitimidade.	B6.7. Distinguir os conceptos de legalidade e lexitimidade.	FIB6.7.1. Describe e compara os conceptos de legalidade e lexitimidade.	CCL CSC	Recursos: ● SD.RP.FP Tarefas: ● TR.Glosario		2	Nivel de logro:		Procedementos: ● PF Instrumentos: ● TS.RP.EP ● TE.RP	
Estética											
b d e h l	B6.19. A capacidade simbólica, E. Cassirer. B6.20. A creatividade, H. Poincaré.	B6.8. Recoñecer a capacidade simbólica como elemento distintivo da especie humana.	FIB6.8.1. Explica as teses fundamentais de E. Cassirer sobre a capacidade simbólica humana e as de H. Poincaré sobre o proceso creativo.	CCEC	Recursos: ● SD.RP Tarefas: ● TR		2	Nivel de logro:		Procedementos: ● PF Instrumentos: ● ... ● TE.	
b d e h n p	B6.21. A Estética filosófica, función e características. B6.22. A arte como instrumento de comprensión e expresión simbólica da realidade. B6.23. A Estética filosófica e a capacidade simbólica do ser humano. A realidade dende a arte, a literatura e a música.	B6.9. Coñecer o campo da Estética, reflexionando sobre as contribucións filosóficas realizadas por tres das construcións simbólicas culturais fundamentais.	FIB6.9.1. Comprende e usa conceptos como Estética, creatividade, creación, símbolo, signo, arte, experiencia estética, mímese, beleza, gusto, subxectividade, xuízo estético, vangarda.	CCL CCEC	Recursos: ● SD.RP Tarefas: ● TR.Glosario		Trans-versal	Nivel de logro:	Trans-versal	Procedementos: ● PF Instrumentos: ● RB.Glosario ● TE.RP	
			FIB6.9.2. Contrasta e relaciona algunhas construcións simbólicas fundamentais no contexto da cultura occidental, e analiza, de forma colaborativa, textos literarios, audicións musicais, e visualizacións de obras de arte para explicar os contidos da unidade.	CAA CCEC	Recursos: ● SD.RP Tarefas: ● TR		Trans-versal	Nivel de logro:	Trans-versal	Procedementos: ● ... Instrumentos: ● ... ● TE.	
a b d e h l	B6.24. As relación da arte coa ética, o coñecemento e a técnica.	B6.10. Relacionar a creación artística con outros campos como o da Ética, o coñecemento e a técnica.	FIB6.10.1. Diserta sobre a relación e a posibilidade transformadora da realidade humana, da creación artística, a ciencia e a ética.	CSC CCEC	Recursos: ● SD.RP Tarefas: ● TR		2	Nivel de logro:		Procedementos: ● ... Instrumentos: ● ... ● TE.	
b d e h	B6.25. O sentimento, a experiencia e o xuízo estético. A beleza. Creación artística e sociedade. Abstracción artística e pensamento	B6.11. Analizar textos nos que se comprenda o valor da arte, a literatura e a música como vehículos de transmisión do pensamento filosófico, utilizando con	FIB6.11.1. Coñece e describe algúns dos elementos fundamentais da reflexión estética sobre a arte, analizando textos significativos de filósofos como Platón, Schelling, Hume, Kant, Nietzsche, Walter	CCEC	Recursos: ● SD.RP Tarefas: ● TR		3	Nivel de logro:		Procedementos: ● ... Instrumentos: ● ...	

n p	metafísico. A arte como xustificación ou como crítica da realidade. B6.26. A Filosofía e a arte. Filosofía e literatura. A Filosofía e a música.	precisión o vocabulario específico propio da Estética filosófica.	Benjamin, Gadamer, Marcuse ou Adorno, entre outros, e aplica ditas ideas ao estudo de diversas obras de arte.							• TE.	
			FIB6.11.2. Entende o valor filosófico da Literatura, analizando textos breves de pensadores e literatos como Platón, San Agostiño, Calderón de la Barca, Pío Baroja, A. Machado, Voltaire, Goethe, Sartre, Unamuno, Borges ou Camus, entre outros.	CCEC	Recursos: • SD.RP Tarefas: • TR		2			Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.RP	
			FIB6.11.3. Coñece a visión filosófica da Música a través da análise de textos filosóficos sobre as visións dos pitagóricos, de Platón, Schopenhauer, Nietzsche ou Adorno, entre outros, así como mediante audicións significativas.	CCEC	Recursos: • SD.RP Tarefas: • TR		2	Nivel de logro:		Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.	
d g h n	B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.	B6.12. Reflexionar por escrito sobre algunha das temáticas significativas estudadas, argumentando as propias posicións, ampliando en internet a información aprendida.	FIB6.12.1. Diserta de forma clara e coherente sobre o valor das artes para transmitir ideas filosóficas, buscando e seleccionando información en internet que amplíe o xa aprendido.	CD CSC	Recursos: • SD.RP Tarefas: • TR		Trans-versal	Nivel de logro:	Trans-versal	Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.	
Lóxica e retórica											
b d e	B6.27. Retórica, argumentación e lóxica: a comunicación dende a filosofía. B6.28. A importancia da comunicación e a súa relación coa linguaxe, a verdade e a realidade.	B6.13. Entender a importancia da comunicación para o desenvolvemento do ser humano e as sociedades.	FIB6.13.1. Coñece e manexa con rigor conceptos como símbolo, comunicación, linguaxe formal, lóxica, xuízo lóxico, razoamento, demostración, discurso, elocuencia, orador, retórica, exordio, inventio, dispositio, argumentación, elocutio, compositio, actio, falacia, debate, negociación, persuasión e concepto universal, entre outros.	CCL	Recursos: • SD.RP Tarefas: • TR.		Trans-versal	Nivel de logro:	Trans-versal	Procedementos: • PF Instrumentos: • RB.Glosario • RB.Ortogr • TE.RP	
b d e	B6.29. A lóxica proposicional.	B6.14. Coñecer en que consiste a lóxica proposicional, apreciando o seu valor para mostrar o razoamento correcto e a expresión do pensamento como condición fundamental para as relacións humanas.	FIB6.14.1. Utiliza os elementos e as regras do razoamento da lóxica de enunciados.	CAA	Recursos: • SD.RP-Lóxica Tarefas: • TR.CDN-10 • TR.CDN-11 • TR.CDN-12 • TR.CDN-13 • TR.CDN-14		1	Nivel de logro:		Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.	

					● TR.CDN-15						
b d e	B6.30. A Retórica e a composición do discurso	B6.15. Coñecer as dimensións que forman parte da composición do discurso retórico, aplicándoas na composición de discursos.	FIB6.15.1. Comprende e explica a estrutura e o estilo da retórica e da argumentación.	CCL	Recursos: ● SD.R-Lógica Tarefas: ● Transversal		1	Nivel de logro:		Procedementos: ● ... Instrumentos: ● ... ● TE.	
			FIB6.15.2. Coñece a estrutura e a orde do discurso, e escribe breves discursos retóricos establecendo coherentemente a exposición e a argumentación.	CCL	Recursos: ● SD.R-Lógica Tarefas: ● Transversal		1	Nivel de logro:		Procedementos: ● ... Instrumentos: ● ... ● TE.	
b d e	B6.31. A argumentación: regras e ferramentas do diálogo e a demostración de argumentos. B6.32. Filosofía da linguaxe: o problema filosófico dos conceptos universais e o erro argumentativo da xeneralización apresurada.	B6.16. Coñecer e utilizar as regras e ferramentas básicas do discurso baseado na argumentación demostrativa.	FIB6.16.1. Constrúe un diálogo argumentativo no que demostra as súas propias teses mediante as regras e ferramentas da argumentación.	CSIEE CSC	Recursos: ● SD.RP-Lógica Tarefas: ● Transversal		1	Nivel de logro:		Procedementos: ● ... Instrumentos: ● ... ● TE.	
			FIB6.16.2. Distingue un argumento veraz dunha falacia.	CAA			1	Nivel de logro:		Procedementos: ● ... Instrumentos: ● ... ● TE.	
			FIB6.16.3. Analiza e comenta textos breves e significativos sobre a arte da retórica e a argumentación de Platón, Aristóteles, Cicerón, Quintiliano, Tácito, así como de autores contemporáneos.	CCEC	Recursos: ● SD.RP-Lógica Tarefas: ●		Trans-versal	Nivel de logro:	Trans-versal	Procedementos: ● PF Instrumentos: ● RB.Maplde ● RB.Ortogr ● TE.RP	
Filosofía e empresa											
b d e m p	B6.33. A filosofía e a empresa como proxecto racional.	B6.17. Coñecer as posibilidades da filosofía na creación dun proxecto, en xeral, e no ámbito empresarial en particular, valorando o seu papel potenciador da análise, a reflexión e o diálogo.	FIB6.17.1. Utiliza conceptos con sentido filosófico aplicándoos ao contexto empresarial: principios, saber, orde lóxica, finalidade, demostración, razoamento, indución, dedución, argumentación, sentido, significado, creatividade, diálogo, obxectivo/subxectivo, emocións, globalidade, valor, entre outros.	CSIEE	Recursos: ● SD.RP Tarefas: ● RP0		Trans-versal	Nivel de logro:	Trans-versal	Procedementos: ● PF Instrumentos: ● RB.Glosario ● RB.Ortogr ● TE.RP	

b e m p	B6.34. O modo metafísico de preguntar para deseñar un proxecto, vital e de empresa. B6.35. Os procesos de cuestionamento e a importancia da definición de obxectivos.	B6.18. Comprender a importancia do modo de preguntar radical da metafísica para proxectar unha idea ou proxecto, vital ou empresarial, facilitando os procesos de cuestionamento e definición das preguntas radicais e as respostas ás mesmas.	FIB6.18.1. Formula correctamente os interrogantes filosóficos radicais que deben estar na base da creación dun proxecto, tanto vital como laboral, como que son?, que fago?, por que?, para que?, cal é o meu obxectivo?, cal é o seu sentido, a súa razón de ser?, ..., e saber argumentar a defensa das respostas.	CSIEE CSC	Recursos: • SD.RP Tarefas: • RPnº		2	Nivel de logro:		Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.	
b m p	B6.36. O proceso de análise racional do conxunto dun sistema, dos elementos que o integran, e da orde racional que subxace á estrutura lóxica dun proxecto, vital e empresarial.	B6.19. Comprender o valor da teoría do coñecemento, a razón crítica e a lóxica para introducir racionalidade na orixe e desenvolvemento dun proxecto.	FIB6.19.1. Deseña un proxecto vital ou empresarial, sobre a base da filosofía, valorando a íntima relación entre os pensamentos e as accións, entre a razón e as emocións, a través do diálogo, da argumentación e a linguaxe filosófica.	CSIEE	Recursos: • SD.RP Tarefas: • RPnº		Transversal		Transversal	Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.	
b e m	B6.37. A importancia do diálogo e da defensa argumentativa de proxectos, fins e medios.	B6.20. Valorar as técnicas do diálogo filosófico, a argumentación e a retórica para organizar a comunicación entre as partes, a resolución de negociacións e de conflitos, para xerar diálogo baseado na capacidade de argumentar correctamente, para definir e comunicar correctamente o obxectivo dun proxecto.	FIB6.20.1. Coñece e utiliza as ferramentas da argumentación e o diálogo na resolución de dilemas e conflitos dentro dun grupo humano.	CSC	Recursos: • SD.RP Tarefas: • RPnº		Transversal	Nivel de logro:	Transversal	Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.	
a m n	B6.38. O deseño dun proxecto, vital e laboral. O papel da Estética no desenvolvemento do pensamento creativo e innovador.	B6.21. Valorar a capacidade da Estética filosófica para favorecer o pensamento creativo e innovador que permite adaptarse e anticiparse aos cambios, xerando innovación e evitando o estancamento, valorando así a función e importancia das persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e avance dunha cultura e a transformación da realidade.	FIB6.21.1. Valora a posibilidade de crear tarefas innovadoras, valorando a función e importancia das persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e avance dunha cultura e a transformación da realidade.	CSIEE	Recursos: • SD.RP Tarefas: • RPnº		2	Nivel de logro:		Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.	

a b c f m p	B6.39. A importancia da Ética para establecer o sistema de valores no traballo.	B6.22. Comprender e apreciar a función axiolóxica da Ética para establecer un sistema de valores que permita mellorar o clima laboral, comprendendo que os valores éticos son claves para lograr o equilibrio entre innovación, sostibilidade e competitividade.	FIB6.22.1. Realiza un decálogo de valores éticos que deben rexer no mundo laboral e de cara á sociedade e á natureza.	CSC	Recursos: • SD.RP Tarefas: • RPnº		1	Nivel de logro:		Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.	
			FIB6.22.2 Valora e diserta sobre a importancia do traballo para desenvolvernos como seres humanos, para o avance dunha cultura e para transformar a realidade.	CSC	Recursos: • SD.RP Tarefas: • RPnº		1	Nivel de logro:		Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.	
b k	B6.40. A razón crítica en tanto que reguladora da acción humana.	B6.23. Coñecer e valorar a importancia da razón crítica para o avance dun proxecto persoal e colectivo.	FIB6.23.1. Comprende e valora a importancia da razón crítica para o avance dun proxecto persoal e colectivo.	CSC	Recursos: • SD.RP Tarefas: • RPnº		1	Nivel de logro:		Procedementos: • ... Instrumentos: • ... • TE.	

e) Concrecións metodolóxicas

A tenor do establecido na normativa no Decreto 86/2015 ², Artigo 39 e na Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro ³ propónse as seguintes liñas metodolóxicas. O proceso de ensino-aprendizaxe da materia de Filosofía non se limita ao ámbito dos coñecementos. Unha materia como esta, que pretende unha formación integral do alumno, debe considerar tamén os procedementos que permitan a adquisición de capacidades e estratexias para un traballo autónomo e, ao mesmo tempo, o desenvolvemento de valores e actitudes de convivencia democrática que fagan posible a actitude crítica do alumnado e que faciliten a súa inserción na sociedade na que viven.

O punto de partida de todo o proceso de ensino-aprendizaxe deben de ser os coñecementos previos do alumnado para proceder a partir de aí, cun espírito sempre construtivo, á análise crítica dos mesmos. Conforme a este principio, propónse as seguintes orientacións metodolóxicas:

- Obriga do profesor evitar as explicacións maxistras dando protagonismo ao alumnado. Trátase de que sexan os alumnos, nun proceso continuo de intercambio de opinións, coñecementos e experiencias, tanto persoais como alleas, os encargados de construír a súa propia aprendizaxe, logrando, desta forma, alcanzar os obxectivos.
- Débense potenciar aquelas actividades orientadas a aprender a razoar e argumentar, de modo crítico e autónomo, tal e como vén recollido na obxectivos da materia. A aprendizaxe non ha de basearse exclusivamente nun proceso acumulativo, no que as ideas se impoñen externamente e vanse engadindo unhas a outras. É o.

Son cinco, ademais dos contidos transversais, os bloques nos que se organiza o currículo, todas eles coa mesma **estrutura**.

² [DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.](#)

³ [Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato](#)

1. Inicianse cunhas cuestións iniciais que o profesor exporá aos seus alumnos na primeira sesión e que lle permitirá obter a información necesaria (detectar os seus coñecementos e experiencias previos) para orientar o proceso de ensino-aprendizaxe e anticipar algúns dos conceptos máis importantes que se irán abordando no resto da unidade. Estas cuestións iniciais formularanse ao alumnado mediante un cuestionario na aula virtual. Unha vez recollidas todas as respostas proxectaranse no encerado dixital e comentaranse en gran grupo: o profesor máis o alumnado.
2. Durante as seguintes sesións, os alumnos realizarán as actividades (individuais e de grupo) seleccionadas polo profesor de entre as que se ofrecen na aula virtual, de diferente natureza. Algunhas delas requiren o uso de internet e as novas tecnoloxías, polo que procuraras desenvolverlas en clase para non prexudicar ao alumnado carente de internet no seu domicilio ou cunha conexión lenta. Aínda así, algunhas delas poderán ser realizadas en casa polo alumnado (se se trata dun traballo en grupo) para ser revisadas posteriormente en clase.
3. A actividade do alumnado deberá materializarse, sempre que sexa posible, nalgún produto, nalgunha creación súa, que deberá recollerse no portafolio e que posteriormente será obxecto de avaliación.

Traballar por competencias

O traballo por competencias implica un cambio metodolóxico significativo, xa que o alumnado adquire un maior protagonismo, mentres que o docente pasa a ser un mero xestor do coñecemento, quedando nun segundo plano.

O alumnado debe desenvolver un pensamento e unha actitude críticos que se fundamenten filosoficamente. Por elo, á hora de traballar esta materia cos seus alumnos, optamos pola utilización de métodos activos que favorezan a participación, a socialización, a creatividade, alternando o traballo individual co traballo en grupo (3 ó 4 alumnos). Esta liña metodolóxica sitúa ao estudante como protagonista directo da súa propia aprendizaxe, mentres que o docente sitúase nun segundo plano para que o alumnado consiga unha maior autonomía na súa aprendizaxe que lle permita elaborar o seu proxecto de vida, asumindo de forma consciente e reflexiva o exercicio da súa liberdade. É moi importante desenvolver o proceso de ensino-aprendizaxe, sempre a partir de aprendizaxes que estean baseados na experiencia, onde o alumnado poida construír o coñecemento desde a súa propia experiencia. Esta forma de proceder permitirá ao alumnado coñecer e interiorizar os valores éticos de forma comprensiva e significativa.

O aporte desta materia ás 7 competencias clave é desigual, pois afectan aos contidos desta materia de diferente xeito. Algunhas delas adquiren una importancia notoria polo seu carácter instrumental: as competencias lingüística, dixital e aprender a aprender. No estudo desta materia dedícanse esforzos notorios a adquirir, practicar e consolidar nos estudantes ambas competencias.

As competencias social e cívica, iniciativa e espírito emprendedor e conciencia e expresión cultural afectan directamente aos contidos da materia.

As actividades e tarefas programadas oríéntase cara a consecución das competencias. A estratexia didáctica básica orientarase á realización de actividades (non avaliábeles) e tarefas avaliábeles orientadas cara a creación dun “proxecto final” ou produto consistente na acumulación ordenada destas tarefas no portafolio.

Proxecto ou produto final creado polo alumnado

Polo tanto, a tenor do dito anteriormente, a actividade xeral do curso orientarase cara a creación dun portafolio dixital que recolla todos os traballos feitos por cada estudante ao longo do curso. Usarase, Agueiro, o Portafolio facilitado pola Consellería de educación: <https://www.edu.xunta.es/agueiro/> Cada estudante terá o seu portafolio que manterá ao longo de todos os seus estudos neste instituto e nel gardará as tarefas todas feitas nas materias impartidas por este departamento de Filosofía.

As páxina do portafolio incluírán un glosario no que cada estudante definirá coa súa linguaxe e o seu vocabulario os termos de carácter filosófico que aparezan no estudo dos temas. O feito de acumular as tarefas e este glosario filosófico dun curso para os seguintes pretende dar continuidade ás aprendizaxes e facilitar que as aprendizaxes dun curso sen consoliden e rentabilicen nos seguintes.

Para facilitar a creación do glosario filosófico usarase un único documento de texto gardado na nube no que se incrementarán os conceptos a medida que aparezan en clase. Este documento compartirase (embebido) en tódalas páxinas do portafolio, o cal facilita crealo dun xeito sinxelo: un único documento visualizado dende moitas páxinas.

Estratexias metodolóxicas

Os aspectos xerais comentados conducen a unha estratexia na que o uso das TIC vai ser unha peza básica. Ensinaremos aos estudante o manexo de aplicacións informáticas que faciliten e posibiliten a adquisición de aprendizaxes significativas dun xeito construtivo, ao mesmo tempo que practican e consolidan a competencia de aprender a aprender.

Secuenciación do traballo na aula

Os recursos didácticos, actividades, tarefas, sistema de avaliación etc... organízanse nun curso virtual no que estarán inscritos os estudantes. Accederán a el identificándose co seu usuario e contrasinal. O curso virtual organízase en bloques ou módulos:

1. **Mediateca.** Módulo destinado á información de carácter xeral e común a todos os bloques do curso
2. **Bloques temáticos,** un para cada un dos bloques do currículo. Estes bloques de contidos impartiranse como **secuencias didácticas** estruturadas do xeito que se aprecia nesta captura de pantalla dun dos bloques da materia:

 1. O apartado **Información** de cada bloque consta de dous elementos:
 - a. comeza coa análise das ideas, conceptos e coñecementos previos: **¿Qué sabes de...?** Para provocar nos estudantes un conflito cognitivo entre o que saben ou cren saber e o que van a aprender.
 - b. Os **contidos, actividades e tarefas** facilítanselle nun paquete contidos integrado no curso virtual. Nel atopan os contidos principais as actividades non avaliadas e as tarefas que deberán desenvolver no portafolio. Este paquete inclúe tamén todos aqueles recursos multimedia que se lles queira transmitir e mesmo algunhas ligazóns para que comecen a investigar en Internet de xeito autónomo.
 2. En **Actividades** inclúense algunhas actividades que por diversas razóns non se podan inserir no paquete de contidos.
 3. No apartado **Portafolio** detállanse as tarefas que deberán desenvolver no seu portafolio. Os traballos do alumnado no portafolio serán de diversa índole segundo sexan os contidos estudados. Así, por exemplo, ...
 - o Lectura e comprensión de textos
 - o Análise de pequenos documentos, pequenas investigacións...
 - o Resposta a preguntas
 - o Resolución de problemas
 - o Comentario de documentos, mapas de ideas, imaxes...
 - o Elaboración de mapas de ideas, infografías, presentacións...

4. En **Avaliación y calificación** atópase a ligazón ao taller da aula virtual na que se avaliarán os portafolios de acordo coa rúbrica específica dese bloque. A avaliación consistirá basicamente na análise mediante rúbrica do seu portafolio, aínda que se poderán empregar outros instrumentos de avaliación como exposicións orais, probas escritas, traballos individuais ou en grupo. Así mesmo, outro instrumento de avaliación será a observación do traballo na aula.
-

f) Materiais e recursos didácticos

No se sinala ningún libro de texto. Iremos elaborando os nosos propios materiais con estrutura de secuencias didácticas, que poremos a disposición do alumnado a través da aula virtual en formato de paquetes de contidos IMS. O principal recurso didáctico será Internet ao que recorreremos para ensinar ao alumnado a localizar información, obtela (descargala), almacenala na aula virtual nun Wiki individual, procesala mediante procesadores de texto, Apps para a creación de mapas de ideas, infografías, presentacións.... Unha vez creado o seu produto dixital publicarano no seu portafolio. Finalmente, a aprendizaxe avaliarase tal como se describe no apartado seguinte, mediante talleres na aula virtual.

g) Criterios sobre avaliación, cualificación e promoción

Enfoque xeral da avaliación

O obxectivo fundamental da avaliación debe ser mellorar a aprendizaxe do alumnado. Para logralo, é conveniente diversificar as ferramentas que nos van a permitir obter as evidencias de aprendizaxe, así como dispor de tempos e espazos na aula destinados á avaliación dos diferentes elementos que integran o proceso educativo.

Diferenciamos 3 tipos de avaliación diferentes e complementarios entre si, acordes co modelo pedagóxico asumido e coas estratexias didácticas practicadas:

1. Avaliación **inicial**
2. Avaliación **formativa** o procesual
3. Avaliación final o **sumativa**

Propónse en cada bloque a realización de actividades, tarefas e proxectos que permiten obter información sobre o nivel de consecución dos estándares de aprendizaxe.

Rexistraranse as evidencias de aprendizaxe vinculadas aos estándares de aprendizaxe fundamentalmente no portafolio, máis arriba mencionado. A medición das aprendizaxes levarase a cabo mediante rúbricas porque permiten obxetivar a avaliación e aportan vantaxes para o alumnado:

- Coñecen de antemán os criterios cos que van ser avaliados
- Promoven a responsabilidade do alumnado e axúdano a reflexionar sobre a súa actitude e rendemento
- Facilitan a comprensión global dos contidos tratados en cada unha das unidades e a relación das diferentes capacidades.
- Os alumnos dispoñen de moita máis información que con outros instrumentos.
- Fomentan a aprendizaxe e a autoavaliación.

E tamén aportan vantaxes do seu uso para o profesor:

- Son fáciles de usar e de explicar ao alumnado.
- Incrementa a obxectividade do proceso de avaliación.
- Ofrecen unha retroalimentación sobre a eficacia das estratexias metodolóxicas utilizadas.
- Son versátiles e axústanse fielmente ás esixencias do proceso de avaliación por competencias.

O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e consultando os portafolios daqueles estudantes que non manifesten na actividade da aula unha aprendizaxe sólida. Ambas fontes de información guiarán e aconsellarán as medidas correctoras máis convenientes que se deban aplicar.

Puntualmente, practicaremos unha avaliación dende 3 puntos vista:

1. Auto-avaliación, feita por cada un de si mesmo
2. Co-avaliación ou avaliación inter pares, feita entre os compañeiros

3. Hetero-avaliación, feita polo profesor.

A ferramenta informática empregada para levar adiante esta tripla avaliación serán “Talleres” na aula virtual. Ao finalizar do estudo dun bloque ou ao final do trimestre, antes da sesión de avaliación, avaliaranse os portafolios de cada estudante. Para regular estas avaliacións, especialmente as feitas polos estudantes, usaranse rúbricas elaboradas polo profesor es coidadosamente redactadas para evitar ambigüidades ou interpretacións que distorsionarían a avaliación.

Os talleres conclúen en dúas cualificacións:

- A cualificación dos traballos feitos por cada estudante, que pesará un 80 % da nota final
- A cualificación das avaliacións feitas polos estudantes, que pesará un 20%

Estas cualificacións revisaranse polo profesor, que controlará todo o proceso.

Avaliación inicial

A principio de cada bloque o alumnado contestará un cuestionario con preguntas referentes aos conceptos e ideas relacionados cos contidos do bloque que se está iniciar. A súa finalidade será dobre:

- Detectar a situación da estrutura cognitiva previa coa finalidade de ligar a ela as novas aprendizaxes.
- Medir a calidade conceptual presente e saber que conceptos e ideas deben revisarse coa finalidade de acadar unha aprendizaxe significativa.

Por outra banda tamén cómpre avaliar a competencia dixital do alumnado. O xeito de traballar nesta materia esixe o manexo intensivo de ferramentas TIC: Aula virtual, Portafolio e *Google Apps for education*. A soltura e manexo do alumnado á hora de localizar información, descargala, procesala e publicala todo elo de xeito dixital tamén será obxecto de avaliación. Os resultados obtidos nesa avaliación determinarán que aprendizaxes será necesario adquirir.

Avaliación formativa ou procesual (continua)

O desenvolvemento desta materia esixirá ao alumnado unha continua actividade traballando cos materiais facilitados, buscando información en internet, procesando esa información nos produtos dixitais que se programen en cada caso e, finalmente, publicándoos en internet. Toda esta actividade substanciarase nos produtos elaborados, individualmente ou en grupos, no portafolio de cada estudante. Estes produtos constituirán as “evidencias” dos coñecementos adquiridos por cada quen.

Cada estudante disporá dun portafolio dixital no que publicar estas evidencias. Inicialmente o portafolio estará compartido unicamente co profesor, quen accederá a el para efectuar o seguimento das aprendizaxes. Puntualmente facilitarase o acceso ao portafolio de cada estudante a 2, 3 ou 4 compañeiras ou compañeiros para que efectúen a co-avaliación ou avaliación inter pares. A avaliación guiarase sempre mediante rúbricas coidadosamente creadas polo profesor, para evitar ambigüidades e interpretacións. Fuxirase polo tanto de rúbricas estándar. No apartado [Rúbricas de avaliación](#) inclúense as rúbricas de avaliación que se empregarán.

As observacións feitas ao longo desta avaliación continua durante todo o período avaliación rexistraranse na App de seguimento do alumnado tal e como se comenta máis abaixo.

Periodicidade e cualificación de probas escritas

Tanto a avaliación continua como a avaliación periódica trimestral, coincidente coas sesións de avaliación, farase a partir dos traballos publicados no portafolio, como se acaba de indicar. Non se practicarán exames tradicionais, salvo a aqueles estudantes que, por motivos extraordinarios, detallados máis abaixo, non

realizaran as tarefas do portafolio. Neste caso farase unha proba escrita que se avaliará aplicando as rúbricas dos estándares de aprendizaxe correspondentes. Na folla do exame coas especificacións da proba farase constar expresamente as rúbricas que se aplicarán e a cantidade de puntos necesarios para cada tramo da cualificación.

Excepcionalmente as aprendizaxes dalgúns estudantes avaliaranse mediante probas escritas en lugar de facelo a través do seu portafolio. Deberán presentarse ás probas escritas aqueles estudantes que se atopen nalgunha destas situacións:

- Non ter feitas **todas** as tarefas sinaladas para cada bloque no seu portafolio.
- Subir ao portafolio as tarefas fóra dos prazos sinalados para a súa entrega.
- Non respectar os prazos das sucesivas fases do Taller de avaliación na aula virtual:
 - **Non facer o envío da URL do seu portafolio no prazo** sinalado, o que imposibilita practicar a auto e a co-avaliación.
 - **Non facer a auto-avaliación e as co-avaliacións no seu prazo.**
- **Non aplicar correctamente as rúbricas** para autoavaliarse e/ou para avaliar aos outros compañeiros ou compañeiras.
 - **Non medir e determinar adecuadamente os niveis de logro**, tanto por exceso como por defecto.
 - **Non comentar na mensaxe para a persoa avaliada os erros, fallos, carencias...** detectadas e que impiden poñer a cualificación máxima.
- **Facer as tarefas copiando e pegando información de internet**, de libros, enciclopedias... ou onde sexa e...
 - ...non demostrar comprensión do tema.
 - ...incluír no seu escrito vocabulario, expresións, afirmacións... que descoñeza.
 - ...non manexar correctamente o vocabulario filosófico estudado e manexado en clase durante o estudo dos temas.
- **Plaxiar dos compañeiros ou compañeiras**, é dicir, copiar, parafrasear ou modificar e presentar como propias tarefas feitas por outros. Neste caso **ambos** estudantes presentaranse á proba escrita: o que copia e o que deixa copiar. A sospeita de plaxio será suficiente para adoptar esta medida.

Avaliación e cualificación do portafolio

As evidencias de aprendizaxe de cada estudante recolleranse e publicaranse no seu portafolio, que será, xunto coas rúbricas, o instrumento para a avaliación.

Empregarase o portafolio tanto para a avaliación formativa como para a avaliación sumativa, destinada esta á obtención dunha cualificación numérica de 0 a 10.

- **Avaliación procesual ou formativa.** A avaliación do portafolio será continua no senso de que a súa revisión se fai ao mesmo tempo que se van incorporando a el os traballos e creacións dixitais do alumnado. O profesor supervisará e avaliará (héteroavaliación), se procede, os portafolios para facer o seguimento do proceso e progreso dos estudantes, especialmente daqueles que non manifesten na clase seguir comprensivamente o desenvolvemento do tema. Esta **héteroavaliación**, feita polo profesor ao longo do estudo do tema, completárase con outros 2 puntos de vista ou perspectivas: a **autoavaliación** e a **coavaliación**.
- **Avaliación sumativa.** Periodicamente, ao finalizar o estudo de cada bloque temático ou ao finalizar o trimestre e se faga a correspondente sesión de avaliación, avaliarase previamente o portafolio dende 3 puntos de vista:
 - a. **Autoavaliación** practicada por cada estudante do seu portafolio
 - b. **Coavaliación** inter pares, cada estudante avaliará e será avaliado por cando menos tres compañeiros ou compañeiras do seu grupo.
 - c. **Héteroavaliación**, practicada polo profesor e consistente no control e revisión das 2 anteriores.

Rúbricas de avaliación

Para a avaliación dos estándares de aprendizaxe aplicaranse as seguintes rúbricas de avaliación, que se aplicarán ao portafolio de cada estudante ou ás probas escritas, no caso de facerse. Clasificamos as rúbricas en dous grandes grupos:

- Rúbricas de **avaliación dos contidos transversais** do bloque 1 desta materia.
- Rúbricas específicas para a **avaliación dos contidos de cada bloque**.

Na rúbrica de cada aspecto avaliado aparece un código entre corchetes a súa esquerda que coincide co contido ou cos estándares de aprendizaxe.

Rúbricas de avaliación dos elementos transversais sinalados no Bloque 1. A natureza destes contidos obriga a avalialo ao longo do curso e aplicaranse estas rúbricas nos outros bloques. En cada caso farase constar que rúbricas se aplicarán a cada tarefa do portafolio. Ao comezo do estudo de cada bloque informárase ao alumnado das rúbricas coas que se avaliarán as súas aprendizaxes. Algunhas son rúbricas [transversais a tódolos bloques temáticos](#), aplicándose en cada un aquelas que procedan. Outras son específicas de cada bloque temático:

- O saber filosófico
- O coñecemento

Bloque 1 - Contidos transversais					
Aspecto avaliado	Niveles de logro / Grado de consecución				
	4	3	2	1	0
[Portafolio] Items incluídos en la página del portafolio: <ul style="list-style-type: none">• Nombre y apellidos de la autora o autor• Foto de la autora o autor• Todos los títulos de las tareas aparecen correctamente escritos: Código de la tarea, Mayúscula inicial, con tildes.• Las tareas aparecen contraídas (retractables)• Licencia del portafolio			No falta nada y todo está correcto.	No falta nada pero algún título no está correctamente escrito (tiene alguna falta)	Falta/n alguno: <ul style="list-style-type: none">• Nombre y apellidos o• La fotografía o• Alguna tarefa no aparece contraída o• Falta la licencia de autor o autora

[RB.TexFil] Lectura de textos filosóficos	<u>Identifica las tesis</u> o ideas principales del texto y las <u>esquematiza</u> en un mapa de ideas. Localiza citas textuales que expresan la/s idea/s principal/es Resume / explica la argumentación de las ideas. <u>Compara las ideas</u> con las de otros pensadores.	Identifica las tesis o ideas principales del texto y las <u>esquematiza</u> en un mapa de ideas. Localiza algunas citas textuales que expresan la/s idea/s principal/es Resume / explica la argumentación de las ideas.	<u>Identifica algunas de las tesis</u> o ideas principales del texto y las <u>esquematiza</u> en un mapa de ideas. Localiza algunas citas que expresan la/s idea/s secundaria/s ignorando las principal/es Resume / explica la argumentación de algunas ideas.	<u>Identifica algunas de las tesis</u> o ideas principales del texto y las <u>esquematiza parcialmente</u> o con algún error en un mapa de ideas. Localiza alguna cita que expresan alguna idea/s principal/es Resume / explica de manera <u>poco clara</u> la argumentación de las ideas.	<u>No identifica las tesis</u> o ideas principales del texto y no las <u>esquematiza</u> o lo hace con errores con errores en un mapa de ideas. No localiza citas que expresen la/s idea/s principal/es No resume / explica la argumentación de las ideas.
[RB.EstTem] Estructura los temas desarrollados 1. Comienza el desarrollo del tema con un párrafo introductorio en el que resume la/s idea/s central/es que desarrolla a continuación 2. Desarrolla el tema central organizando las ideas en párrafos que enlaza siguiendo un desarrollo lógico del tema. 3. Cierra el tema concluyendo la/s idea/s principal/es.	Incluye las 3 partes. La redacción es clara y completa, es decir, argumenta / justifica las afirmaciones que hace e incluso aporta ejemplos claros y pertinentes cuando procede. Valora de manera personal los problemas filosóficos tratados en el escrito.	Incluye las 3 partes. La redacción es esquemática, es decir, sin argumentar / justificar las afirmaciones que hace. Valora de manera personal los problemas filosóficos tratados en el escrito.	Falta la introducción / presentación de las ideas o la conclusión , o bien o está incompleta. Incluye todas las demás	Faltan las partes 1 y 3 o están incompletos, aunque sí desarrolla el tema, es decir, ni presenta / introduce el tema ni lo concluye.	Faltan o están incompletas las partes 1 y 3 y el desarrollo del tema es incompleto y/o desorganizado.
[RB.CmpDix] Seleccionar, sistematizar y procesar información.	Localiza y descarga nueva información de manera autónoma. <u>Cita correctamente las fuentes</u> (Guarda la información en su ordenador en Wikis, bases de datos...) Elabora con ella sus escritos... y los publica en el portafolio	Localiza y descarga información de manera autónoma, pero no cita las fuentes. (Guarda la información en su ordenador en Wikis, bases de datos...) Elabora con ella sus escritos... y los publica en el portafolio	Descarga la información proporcionada en clase mediante enlaces. <u>Cita correctamente las fuentes</u> (Guarda la información en su ordenador en Wikis, bases de datos...) Elabora con ella sus escritos y los publica en el portafolio	Descarga la información proporcionada en clase mediante enlaces. <u>No cita correctamente las fuentes</u> (Guarda la información en su ordenador en Wikis, bases de datos...) Elabora con ella los escritos, pero las publica con dificultades y errores en el portafolio	Descarga con dificultad la información o no es capaz de hacerlo. <u>No cita correctamente las fuentes</u> (Guarda con dificultad o no es capaz de hacerlo la información en su ordenador en Wikis, bases de datos...) Elabora con ella los escritos, pero no es capaz de publicarlos en el portafolio
[RB.Glosario] Glosario de términos filosóficos. Definidos en el glosario de las páginas del portafolio.	Define todos los conceptos filosóficos empleando empleando sus propias palabras, <u>sin copiar y pegar</u> . Aplica / usa en sus escritos los conceptos filosóficos con rigor y apropiadamente.	Define todos los conceptos filosóficos empleando empleando sus propias palabras, <u>sin copiar y pegar</u> . Aplica / usa en sus escritos los conceptos filosóficos con rigor, si bien comete algún error.	No define 1 concepto y emplea sus propias palabras, <u>sin copiar y pegar</u> . Aplica / usa en sus escritos los conceptos filosóficos con rigor, si bien comete errores.	No define 2 conceptos por definir y emplea sus propias palabras, sin copiar y pegar. Apenas usa correctamente conceptos filosóficos.	Faltan más de 2 conceptos por definir o <u>copia y pega</u> de libros, internet... No usa términos filosóficos en el escrito o es caso y/o con errores.

[RB.MapIde] Esquemas / Mapas de ideas...		Incluye todas las ideas principales y las relaciones entre ellas son claras.	Incluye las ideas principales (falta alguna) y las relaciones entre ellas son claras	Incluye las ideas principales (falta alguna) pero <u>algunas relaciones entre ellas son confusas</u>	El mapa de ideas es incompleto y/o con las <u>relaciones entre ideas confusas o erróneas</u>
[RB.Presenta] Presentación. El escrito es cómodo de leer y entender porque... <ul style="list-style-type: none"> • Destaca ideas relevantes, conceptos, nombres... con negritas, subrayados... • <u>Cuando procede</u>, pesenta las ideas organizadas y jerarquizadas empleando listas con viñetas, numeradas... 			Destaca adecuadamente las ideas, conceptos, nombres... mediante negritas Recurre a listas de viñetas o numeradas para presentar, enumerar... ideas o aspectos del tema desarrollado.	Utiliza negritas, cursivas, viñetas... sin hacer un uso adecuado pues a veces las usa indebidamente: resalta lo secundario, emplea mal las listas (viñetas u ordenadas)	Presenta un escrito "plano" pues no le da relieve mediante los recursos propios de los editores de texto: negritas, cursivas, viñetas...
[RB.Ortogr] Corrección ortográfica , tildes...			Sin faltas ortográficas, con todas las tildes... Excluyendo errores tipográficos	Comete 2 ó 3 faltas o faltan algunas tildes. Excluyendo errores tipográficos	Comete más de 3 faltas o faltan más de 3 tildes. Excluyendo errores tipográficos

Rúbricas para a avaliación dos contidos específicos dos distintos bloques temáticos:

Bloque 3. O coñecemento					
Aspecto avaliado	Niveles de logro / Grado de consecución				
	4	3	2	1	0
[RB.CC.IndDed] Inducción versus Deducción		Define / explica qué es un <u>argumento deductivo o inductivo</u> , es capaz de crear un ejemplo original de cada tipo de argumentación. Explica las similitudes y <u>diferencias</u> entre ellos. Es capaz de aplicar <u>correctamente estos conceptos</u> en diferentes contextos.	Define / explica qué es un argumento deductivo o inductivo, es capaz de crear un ejemplo original de cada tipo de argumentación. Explica las similitudes y <u>diferencias</u> entre ellos	Define / explica qué es un argumento deductivo e inductivo, y es capaz de <u>reproducir un ejemplo de cada tipo</u> de argumentación.	No define / explica qué es un argumento deductivo o inductivo, <u>ni es capaz de ejemplificarlos</u> .

[RB.CC.MetCCs] Los métodos de las ciencias: Hipotético-deductivo y Axiomático		Describe el método axiomático y el método hipotético-deductivo y explica las diferencias entre ellos. Comenta y explica el uso que hacen las ciencias formales y las empíricas de estos métodos.	Describe el método axiomático y el método hipotético-deductivo y explica las diferencias entre ellos.	Describe el método axiomático y el método hipotético-deductivo y comenta algunas diferencias entre ellos.	No es capaz de describir el método axiomático y/o el método hipotético-deductivo.
[RB.Gen.Met] Génesis del método científico		Resume las ideas principales de Platón, Aristóteles, Bacon, Galileo y Descartes sobre el conocimiento científico. Sitúa a los pensadores en las etapas de la filosofía y en época, corriente... Compara unos pensadores con otros.	Resume las ideas principales de Platón, Aristóteles, Bacon, Galileo y Descartes sobre el conocimiento científico. Sitúa con errores a los pensadores en las etapas de la filosofía y en época, corriente... Compara unos pensadores con otros.	Resume las ideas principales de Platón, Aristóteles, Bacon, Galileo y Descartes sobre el conocimiento científico. Sitúa a los pensadores en las etapas de la filosofía y en época, corriente... Y/o apenas compara unos pensadores con otros.	Resume de manera incompleta las ideas principales de Platón, Aristóteles, Bacon, Galileo y Descartes sobre el conocimiento científico. Y/o sitúa con errores a los pensadores en las etapas de la filosofía y en época, corriente... Y/o apenas compara unos pensadores con otros.

Bloque 4. A realidad					
Aspecto avaliado	Niveles de logro / Grado de consecución				
	4	3	2	1	0

Bloque 5. O ser humano desde a Filosofía					
Aspecto avaliado	Niveles de logro / Grado de consecución				
	4	3	2	1	0

Bloque 6. A racionalidade práctica					
Aspecto avaliado	Niveles de logro / Grado de consecución				
	4	3	2	1	0

Observación e cualificación do traballo na aula e instrumentos para a recollida desta información

O traballo de aula e a aprendizaxe do alumnado seguirase atentamente mediante observación directa en clase. Así mesmo, empregarase o portafolio como instrumento de avaliación para analizar e valorar as aprendizaxes. Empregaremos a App [Idoceo](#) como soporte para anotar o seguimento da avaliación continua na aula e do portafolio. Cada grupo constará dun apartado para cada bloque no que se anotará tanto a avaliación dos contidos transversais como os contidos específicos de cada bloque. Estas anotacións manuais, fóra das cualificacións dos talleres de avaliación da aula virtual, anotaranse coa mesma escala que aparece nas rúbricas de avaliación de cada aspecto avaliado: 0, 1, 3, 4...

Maqueta	Mapas de ideas	Presentación de los escritos	Ortografía	Total estándares transversales	Causas de aparición de la filosofía	Ramas de la filosofía	Etapas de la filosofía	Total este bloque	Total todos estándares
<div><div></div><div></div><div></div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div>	T. B1.4.1 (0-3)	Trans. (0-2)	Trans. (0-2)	(0-27)	FIB2.1.2 (0-4)	FIB2.2.1 (0-4)	FIB2.3 (0-4)	(0-12)	
1									
2									
3	2	2	0	4.0	3	2	3	8.0	12.0

Control das cualificacións dos estándares de aprendizaxe avaliados polo profesorado.

Cálculo da cualificación de cada avaliación

É requisito imprescindible ter unha cualificación de 5 ou máis puntos en todos os bloques temáticos avaliados nun período do curso (1º, 2º ou 3º trimestre) para aprobar esa avaliación. Por exemplo, para unha avaliación na que computen 2 bloques cómpre ter os dous aprobados, pois aprobar un bloque e suspender o outro implica un suspenso automático nesa avaliación, aínda que a media aritmética das notas de ambos bloques fora igual ou maior de 5 puntos, se ben de cara a proba final do mes de xuño considerárase superado ese bloque aprobado e non será necesario examinarse del.

Ponderación

A cualificación de cada avaliación obtérase coa media aritmética ponderada das cualificacións obtidas nos talleres de auto-avaliación e co-avaliación e supervisados polo profesor. Estes talleres conclúen en dúas cualificacións:

- Cualificación dos traballos presentados no portafolio, que terá un peso do 80 %, é dicir 8 puntos dos 10 totais.
- Cualificación das avaliacións feitas polo estudante, que terá un peso do 20 %, é dicir 2 puntos dos 10 totais.

A suma de ambas cualificacións constituirá a cualificación do taller. Estas cualificacións dos talleres supervísaranse polo profesor, especialmente cando haxa disparidade entre as auto-avaliacións, co-avaliacións e hétero-avaliación, anulando aquelas alonxadas da media ou mesmo cambiando a súa ponderación, segundo sexa máis axeitado en cada caso.

Redondeo.

No caso de producirse decimais nas medias aritméticas das 3 avaliacións ou na nota de final de curso redondearanse :

... á baixa se non superan as 49 centésimas. (5,49 = 5)

... á alza se acadan ou superan as 50 centésimas. (5,5 = 6)

As cualificacións inferiores a 5 e superiores a 4,5 redondearanse sempre á baixa (4,99 = 4).

O aprobado é 5 puntos ou máis sobre 10, dacordo co establecido no apartado 4 do artigo 34 sobre a Avaliación final do Decreto 86/2015⁴, que di: *“A superación desta avaliación requirirá unha cualificación igual ou superior a 5 puntos sobre 10.*

Na captura de pantalla amósase o cálculo da cualificación final dun bloque temático: a cualificación do taller (media aritmética da autoavaliación e coavaliacións) revisada e modificada, se procede, polo profesor. Redondéase segundo o dito máis arriba obténdose deste xeito a cualificación final do bloque.

Saber Filosófico		la	Total este bloque	Total todos estándares	Taller Saber filosófico	Taller Saber filosófico	Taller Saber filosófico	Taller Saber filosófico	Saber filosófico	Redondeo	Nota para la evaluación
		4)	(0-12)		Portafolio (0-8)	Evaluaciones (0-2)	Total	Revisión Prof	Nota final		Boletín
	1						↑	↑	↓		
	2						↑	↑	↓		
	3		8.0	12.0	6.8	1.5	8.3	-1	7.3	-0.3	7.0

Cálculo da nota dunha avaliación.

Mecanismos para recuperar unha proba non superada

As probas non superadas recuperaranse realizando unha nova proba similar á non superada, tanto no seu formato como nas rúbricas de avaliación e cualificación.

Mecanismo para recuperar unha avaliación non superada

Para recuperar as avaliación non superadas deberán revisar as tarefas publicadas no portafolio ou, se é o caso, realizando unha nova proba similar a empregada para avaliar.

⁴ Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

Avaliación final sumativa

- Teñen dereito a aprobar o curso os estudantes que obtiveran 5 ou máis puntos nas 3 avaliacións feitas ao longo do curso.
- A cualificación final do curso obterase facendo a media aritmética das cualificacións dos bloques estudados durante o curso académico, sen redondeo. Nótese que non se calculará a partir das notas emitidas en cada sesión de avaliación e comunicada ás familias nos boletíns de notas. A media resultante redondearase do xeito máis arriba establecido.

Filosofía		Saber filosófico	Conocimiento	Razón práctica	Ser humano	Realidad	Media aritmética	Redondeo	Nota final del curso
		Nota final	Nota final	Nota final	Nota final	Nota final			
	1	20%	20%	20%	20%	20%	=		0.0
	2						0.0		0.0
	3	7.3					1.5	0.5	2.0

Cálculo da nota final de curso.

- No mes de xuño practicarase unha proba escrita de avaliación final para aqueles estudantes que non aprobaran todas as avaliacións parciais.

Alumnado que deberá realizar a avaliación final

Deben presentarse á proba escrita de avaliación final aqueles estudantes que non acadaran o aprobado (5 puntos de 10) en todas as avaliacións parciais feitas durante o curso. Cada estudante se examinará unicamente dos bloques que teña suspensos. Nótese que esta proba escrita final cause sobre os bloques de contidos suspensos, non sobre as avaliacións do curso.

Descrición do tipo de proba

- Constará de 5 partes, 1 para cada bloque temático de contidos. Cada unha destas 5 partes incluírá 2 cuestións temáticas, relativas a calquera dos estándares de aprendizaxe de cada bloque.

- No arquivo ou documento da proba figurarán as rúbricas de avaliación, tanto as relativas aos 3 contidos transversais (estruturación e argumentación, presentación e ortografía), como as de cada cuestión temática. Os contidos transversais avaliaranse coas rúbricas "RB.EstTem", "RB.Presenta" e "RB.Ortogr". Aplicaranse as rúbricas para determinar os puntos obtidos.
- Esta proba escrita de avaliación final realizarase nun ordenador sen conexión a internet e empregando un procesador de texto como LibreOffice.
- Terá unha duración de 90 minutos.
- O arquivo de texto coa proba escrita entregaráselle en formato .odt e deberá entrégalo en formato PDF, ao finalizar o tempo da proba.

Estándares de aprendizaxe que se van avaliar

Poderán avaliarse todos os estándares do/s bloque/s temático/s que o estudante teña suspenso/s. Polo tanto a proba final axustarase a situación de cada estudante en canto aos bloques que teña suspensos.

Os contidos transversais avaliaranse con estas rúbricas :

- RB.EstTem
- RB.Pres
- RB.Ortogr

Os contidos dos bloques Saber filosófico, Coñecemento, Ser humano, Razón práctica e Realidade validaranse coas rúbricas correspondentes aos estándares de aprendizaxe avaliábeis que se inclúan na proba escrita. Figurará no documento de avaliación que se entregue aos examinandos.

Como se calcula a cualificación final

No arquivo ou documento da proba constará unha táboa para converter o número de puntos obtidos nas rúbricas de avaliación en cualificacións dende 0 a 10. A táboa é esta:

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 bloque	0	1 - 4	5 - 6	7 - 8	9 - 10	11	12	13	14	15	16
2 bloques	0	1 - 4	5 - 7	8 - 10	11 - 13	14 - 15	16 - 17	18 - 19	20 - 21	22 - 23	24
3 bloques	0	1 - 7	8 - 10	11 - 13	14 - 16	17 - 19	20 - 22	23 - 25	26 - 28	29 - 31	32
4 bloques	0	1 - 7	8 - 11	12 - 15	16 - 19	20 - 23	24 - 27	28 - 31	32 - 35	36 - 39	40
5 bloques	0	1 - 7	8 - 12	13 - 17	18 - 22	23 - 27	28 - 32	33 - 37	38 - 42	43 - 47	48

Táboa para a conversión dos puntos obtidos nas rúbricas a unha cualificación de 0 a 10

Criterios do centro para a promoción

- Promociona o alumnado que ...

Avaliación extraordinaria

No mes de setembro realizárase unha avaliación extraordinaria aos estudantes que non aprobaran na convocatoria ordinaria de xuño mediante unha proba única escrita.

Descrición do tipo de proba

A proba escrita será similar á feita no mes de xuño. Véxase máis arriba.

Como se calcula a cualificación

Cualifícase de mesmo modo que a proba de xuño. Véxase máis arriba.

i) Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.

O alumnado que non aprobara esta materia de Filosofía de 1º de bacharelato na convocatoria de setembro pero que promocionara ao 2º curso manterá pendente esta materia e deberá recuperala.

Mecanismos para o seguimento

O Departamento de filosofía, unha vez informado pola xefatura de estudos dos estudantes coa materia de Filosofía de 1º de bacharelato pendente, elaborará un plan de traballo e o seu calendario, o plan de recuperación no que se establecerán os traballos que deben realizar os estudantes. Informarse puntual e detalladamente ao alumnado afectado.

Procurárase levar adiante a recuperación da materia dende principio de curso ata mediados do segundo trimestre e aproveitando os períodos de menor carga de traballo para o alumnado para non interferir excesivamente na súa dedicación ás materias de 2º, é dicir, os meses de setembro ata principios de novembro e xaneiro ata mediados de febreiro. Durante estes períodos redactarán uns traballos preparatorios das 2 probas escritas de recuperación: unha na primeira quincena de novembro e outra na primeira quincena de febreiro, calendario este axustable e adaptable ao calendario escolar do ano escolar en curso.

Como se avalía

O plan de recuperación da materia consta de dúas fases:

1. **Cinco traballos escritos** elaborados dende setembro ata febreiro correspondentes aos 5 bloques temáticos dos que consta a materia. No primeiro trimestre fará os traballos de 3 bloques e no segundo trimestre os traballos dos outros 2 bloques.
2. **Dúas probas escritas:**
 - a. Unha proba escrita parcial na primeira quincena de novembro, que versará sobre os estándares de aprendizaxe avaliábeis correspondentes aos 3 bloques traballados no primeiro trimestre.

- b. Unha segunda proba escrita parcial na primeira quincena de febreiro, que versará sobre os estándares de aprendizaxe avaliábeis correspondentes aos 2 bloques traballados no segundo trimestre.

Descrición do tipo de proba

- Constará de 5 partes, 1 para cada bloque temático de contidos, distribuídas en 2 probas escritas: a do mes de novembro abranguerá 3 bloques e os outros 2 na de febreiro. Cada unha destas 5 partes incluírá 2 cuestións temáticas, relativas a calquera dos estándares de aprendizaxe de cada bloque.
- As probas escritas de recuperación realizarase nun ordenador sen conexión a internet e empregando un procesador de texto como LibreOffice.
- No arquivo / documento coas especificacións das probas figurarán as rúbricas de avaliación, tanto as relativas aos 3 contidos transversais (estruturación e argumentación, presentación e ortografía), como as de cada cuestión temática. Os contidos transversais avaliaranse coas rúbricas "RB.EstTem", "RB.Presenta" e "RB.Ortogr". Os contidos dos outros 5 bloques temáticos avaliaranse coas rúbricas que correspondan.
- Aplicaranse as rúbricas para determinar o total de puntos obtidos en cada proba.
- Terá unha duración de 90 minutos.
- Os arquivos de texto coas instrucións e especificacións das probas escritas entregaranse en formato .odt de LibreOffice e deberá entregalo en formato PDF, ao finalizar o tempo da proba.

Estándares de aprendizaxe que se van avaliar

Poderanse avaliar todos os estándares dos 5 bloques temáticos. Polo tanto a proba de recuperación será igual para todos os alumnos que a fagan.

Os contidos transversais avaliaranse con estas rúbricas :

- RB.EstTem
- RB.Presenta
- RB.Ortogr

Os contidos dos bloques Saber filosófico, Coñecemento, Ser humano, Razón práctica e Realidade avaliaranse coas rúbricas correspondentes aos estándares de aprendizaxe avaliábeis que se especificarán nas especificacións das probas escritas de recuperación.

Como se calcula a cualificación final

A nota final do proceso de recuperación calcularase sumando os puntos obtidos nas dúas probas aplicando as rúbricas e converténdoa a unha cualificación de 0 a 10 segundo a táboa para converter o número de puntos obtidos aplicando as rúbricas de avaliación en cualificacións dende 0 a 10, que é a táboa empregada na proba final do mes de xuño. Véxase máis arriba.

h) Avaliación do proceso do ensino e da práctica docente.

Dúas serán as fontes de información principais para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente: o alumnado e o punto de vista do propio profesor. Empregaranse dous instrumentos para recoller a información: os cuestionarios que de seguido se detallan.

Ao finalizar os trimestres e especialmente o curso invitarase ao alumnado a responder a enquisa máis abaixo incorporada na que se lles pregunta por varios aspectos:

- A organización da materia.
- Os contidos e actividades
- A metodoloxía empregada
- A avaliación e a cualificación
- O profesorado
- O impacto e satisfacción.

Captura de pantalla do módulo do curso virtual para a avaliación e cualificación

Esta enquisa faise na aula virtual por facilitar os recontos estatísticos, representacións gráficas, agrupamento das respostas... Da análise deste *feedback* extraeranse conclusións para mellorar a práctica docente e a programación didáctica.

Indicadores de logro do proceso de ensino

Indicadores	Escala						
	1	2	3	4	5	6	7
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.	1	2	3	4	5	6	7
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.	1	2	3	4	5	6	7
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.	1	2	3	4	5	6	7
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.	1	2	3	4	5	6	7
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.	1	2	3	4	5	6	7

Evaluación y calificación final

Al final de cada trimestre analizaremos y evaluaremos lo que hayamos hecho, con el objetivo de mejorar lo que hayamos hecho bien y consolidar nuestras fortalezas. Y evitar los errores y corregir nuestras debilidades. En fin, que al final de cada trimestre analizaremos nuestro *modus operandi* para mejorar En lo sucesivo.

Y cuando lleguemos al final del curso haremos un balance general, una mirada hacia atrás que nos ayudará a reflexionar y mejorar.

Enquisa trimestral

Evaluación de la asignatura al finalizar el primer trimestre

Evaluación de la asignatura al finalizar el segundo trimestre

Evaluación de la asignatura al finalizar el tercer trimestre... y el curso

Al finalizar el trimestre o el curso podrás ver tus calificaciones en este enlace:

[Consulta tus calificaciones](#)

6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.	1	2	3	4	5	6	7
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.	1	2	3	4	5	6	7
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.	1	2	3	4	5	6	7
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.	1	2	3	4	5	6	7
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.	1	2	3	4	5	6	7
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.	1	2	3	4	5	6	7
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.	1	2	3	4	5	6	7

Indicadores de logro da práctica docente

Indicadores	Escala						
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.	1	2	3	4	5	6	7
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.	1	2	3	4	5	6	7
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.	1	2	3	4	5	6	7
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.	1	2	3	4	5	6	7
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.	1	2	3	4	5	6	7
6. Combínase o traballo individual e en equipo.	1	2	3	4	5	6	7
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.	1	2	3	4	5	6	7
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.	1	2	3	4	5	6	7
9. Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.	1	2	3	4	5	6	7

10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.	1	2	3	4	5	6	7
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.	1	2	3	4	5	6	7
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.	1	2	3	4	5	6	7
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.	1	2	3	4	5	6	7
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.	1	2	3	4	5	6	7
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.	1	2	3	4	5	6	7
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.	1	2	3	4	5	6	7

Avaliación feita polo alumnado do proceso do ensino e da práctica docente

A avaliación da materia por parte do alumnado farase ao finalizar cada período de avaliación mediante un cuestionario na aula virtual ao que responderán todo o alumnado. Tabularanse e analizaranse as respostas obtidas, que se empregarán para melloras futuras.

O cuestionario é este e mostrarase deste xeito na aula virtual:

Indicadores						Escala / Resposta escrita						
Organización de la asignatura												
1.1 Para el estudio de esta asignatura usamos herramientas digitales, Internet... Considerando los aprendizajes realizados usando este entorno del aula virtual, el portafolio, Google Apps..te está resultando....						<ul style="list-style-type: none">● Excelente● Muy bueno● Bueno● Aceptable● Inadecuado						
Contenidos y Actividades												
La presentación de los contenidos y materiales fue clara y fácilmente accesibles.						1	2	3	4	5	6	7
Los materiales del curso fueron suficientes para realizar las tareas y el proyecto final en el portafolio.						1	2	3	4	5	6	7
2.3 Las actividades realizadas fueron suficientes para la comprensión de los temas estudiados.						1	2	3	4	5	6	7
2.4 Qué actividades, tareas... te resultaron más interesantes?						Resposta escrita						

2.5 Qué actividades, tareas... te resultaron inútiles porque no aprendiste nada o muy poco?	Resposta escrita						
2.6 Los debates entre todos en los foros facilitó el aprendizaje y la maduración de ideas.	1	2	3	4	5	6	7
2.7 La información recibida sobre la programación de la asignatura (contenidos, criterios de evaluación y calificación...)	1	2	3	4	5	6	7
En mi opinión, en los contenidos eché en falta... y sobraba...							
Metodología							
3.1 La forma de estudiar los temas en clase facilitó el aprendizaje.	1	2	3	4	5	6	7
3.2 La metodología aplicada facilitó la realización de las tareas en el portafolio.	1	2	3	4	5	6	7
3.3. El ambiente creado en clase favoreció el aprendizaje colaborativo.	1	2	3	4	5	6	7
Evaluación y calificación							
4.1 Los plazos establecidos para las actividades y tareas fueron adecuados	<ul style="list-style-type: none"> • Demasiado amplios • Muy amplios • Amplios • Suficientes • Escasos 						
Las rúbricas de evaluación me parecen...	<ul style="list-style-type: none"> • Excelentes • Buenas • Aceptables • Inadecuadas • Inútiles 						
Los talleres de auto-evaluación y de co-evaluación me parecen...	<ul style="list-style-type: none"> • Excelentes • Muy buenos • Buenos • Aceptables • Inadecuados 						
Profesor							
5.1 El profesor resolvió los problemas surgidos con el aula virtual, portafolio etc... con prontitud y eficacia.	1	2	3	4	5	6	7
5.2 El profesor estimuló la participación en las actividades.	1	2	3	4	5	6	7
5.3 Valora globalmente el trabajo del profesor.	1	2	3	4	5	6	7

Impacto y satisfacción							
Los contenidos y materiales de la asignatura fueron útiles porque me aportaron nuevos conocimientos válidos aplicables a mi vida.	1	2	3	4	5	6	7
Valora el grado de satisfacción con el proyecto final creado: el portafolio.							
En cuanto a la forma de trabajar en esta asignatura me gustaría comentar que lo que más me gusta es...	Resposta escrita						
Observas algún cambio en ti entre el inicio y el final de este curso respecto de la forma de estudiar, de aprender cosas nuevas?	Resposta escrita						
En cuanto a la forma de trabajar en esta asignatura me gustaría comentar que lo que más me gusta es... y lo que menos?	Resposta escrita						
Y en cuanto a los contenidos, es decir, a las cosas estudiadas hasta ahora, me gustaría comentar que lo que más me gusta es...	Resposta escrita						
Ah! ... y también quisiera comentar...	Resposta escrita						

Avaliación da programación didáctica

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica.

A programación didáctica está en continuo proceso de revisión. Revisarase ao finalizar o trimestre e avaliar o desenvolvemento da materia a partir do feedback facilitado polo alumnado. Ao final de curso farase unha revisión de cara ao curso próximo.

Indicadores

Indicadores	Escala							Observacións e propostas de mellora
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.	1	2	3	4	5	6	7	
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.	1	2	3	4	5	6	7	
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.	1	2	3	4	5	6	7	
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.	1	2	3	4	5	6	7	

5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.	1	2	3	4	5	6	7	
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.	1	2	3	4	5	6	7	
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.	1	2	3	4	5	6	7	
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.	1	2	3	4	5	6	7	
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento. [Só para ESO e bach.].	1	2	3	4	5	6	7	
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.	1	2	3	4	5	6	7	
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.	1	2	3	4	5	6	7	
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).	1	2	3	4	5	6	7	
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.	1	2	3	4	5	6	7	
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.	1	2	3	4	5	6	7	
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos en determinadas materias de 2º de bacharelato.	1	2	3	4	5	6	7	
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.	1	2	3	4	5	6	7	
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.	1	2	3	4	5	6	7	
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final. [Só para ESO e bach.].	1	2	3	4	5	6	7	
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria. [Só para ESO e bach.].	1	2	3	4	5	6	7	
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes. [Só para ESO e bach.].	1	2	3	4	5	6	7	
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes. [Só	1	2	3	4	5	6	7	

para ESO e bach.].								
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.	1	2	3	4	5	6	7	
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.	1	2	3	4	5	6	7	
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.	1	2	3	4	5	6	7	
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.	1	2	3	4	5	6	7	
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.	1	2	3	4	5	6	7	
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.	1	2	3	4	5	6	7	
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.	1	2	3	4	5	6	7	
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.	1	2	3	4	5	6	7	
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.	1	2	3	4	5	6	7	

Observacións:

i) Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.

Véxase no apartado g) Criterios sobre avaliación, cualificación e promoción

j) Organización dos procedementos para acreditar os coñecementos necesarios

Non procede

k) Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas

A principio de cada bloque o alumnado contestará un cuestionario con preguntas referentes aos conceptos e ideas relacionados cos contidos do bloque que se está iniciar. A súa finalidade será dobre:

- Detectar a situación da estrutura cognitiva previa coa finalidade de ligar a ela os novos contidos.
- Medir a calidade conceptual presente e saber que conceptos e ideas deben revisarse coa finalidade de acadar unha aprendizaxe significativa.

Por outra banda tamén cómpre avaliar a competencia dixital do alumnado. O xeito de traballar nesta materia esixe o manexo intensivo de ferramentas TIC: Aula virtual, Portafolio e Google Apps for education. A sultura e manexo do alumnado á hora de localizar información, descargala, procesala e publicala todo elo de xeito dixital tamé será obxecto de avaliación. Os resultados obtidos nesa avaliación determinarán que aprendizaxes será necesario adquirir.

I) Medidas de atención á diversidade

As capacidades, motivacións e intereses dos nosos alumnos son diferentes. Por esta razón, algúns deles poden requirir unha atención especial. Así pois, cómpre informarse sobre:

- O número de alumnos e as características físicas da aula.
- O funcionamento do grupo e a súa disciplina.
- Os desempeños competenciais prioritarios que hai que traballar no grupo.
- Dispoñibilidade de recursos, sobre todo, no referente aos medios informáticos.
- Nivel académico e hábitos de estudo.
- Experiencias previas en tarefas e traballos colaborativos.
- Os casos de alumnos que teñan unhas necesidades educativas especiais.

Avaliación inicial

Esta avaliación pode achegar información do grupo e de cada un dos alumnos. Esta avaliación inicial permite:

- Identificar aqueles alumnos que requiran un maior seguimento no seu proceso de aprendizaxe (alumnos con necesidades educativas especiais, altas capacidades?).
- Establecer o procedemento máis adecuado para realizar o seguimento do proceso de aprendizaxe do alumnado.
- Iniciar posibles adaptacións curriculares para aqueles alumnos que o requiran.
- Decidir que medidas organizativas adoptar: tipo de agrupamentos, localización de espazos, xestión do tempo, etc.
- Decidir o modo e os tempos nos que levar a cabo a avaliación do proceso de ensino-aprendizaxe.

Alumnos con necesidades educativas especiais

- Alumnos e alumnas con déficit auditivo, visual ou motriz, sen unha problemática intelectual ou emocional acusada. Van necesitar fundamentalmente de medios técnicos, axudas especiais e sistemas alternativos de comunicación para facilitarlles o seu acceso ao currículo.
- Alumnos e alumnas que proceden dun medio sociocultural desfavorecido ou pertencen a unha cultura diferente (como é o caso do alumnado estranxeiro) e que presentan dificultades para adaptarse ás tarefas de aprendizaxe que o ciclo propón.
- Alumnos e alumnas con dificultades xeneralizadas de aprendizaxe.
- Alumnos e alumnas con falta de motivación.
- Alumnos e alumnas con dificultades emocionais e conductuais que adoitan xerar dificultades de aprendizaxe.
- Alumnos e alumnas con altas capacidades (sobredotación).

Niveis de atención á diversidade

A atención á diversidade debe converterse nun elemento definitorio da práctica docente e reflíctese nestes niveis:

- Atención á diversidade na programación de actividades.
- Atención á diversidade na metodoloxía.
- Organización do grupo ou aula.
- Atención á diversidade na avaliación.
- Adaptacións do currículo.

a) Atención á diversidade na programación de actividades

É importante propor actividades de distinto tipo, xa que non todos os alumnos aprenden coas mesmas estratexias, coa mesma motivación, nin tan sequera coa mesma intensidade. Algunhas destas actividades poden ser:

- Actividades de repaso e recuperación para os alumnos que vaian máis atrasados.
- Actividades de ampliación e profundización para os máis avantaxados.
- Actividades nas que o alumno utilice diferentes estratexias (resolución de casos, debate, análise de datos, lectura e estudo de noticias e artigos de opinión...).
- Actividades de investigación que favorecen o traballo autónomo e permiten a cada alumno aplicar o ritmo e forma de traballo máis adecuados ás súas características individuais.
- Actividades individuais e grupais.
- Atenderanse os intereses e motivacións persoais do alumno, permitindo que elixa entre distintos temas para a realización de traballos de investigación.

b) Atención á diversidade na metodoloxía

A atención á diversidade tradúcese, metodoloxicamente, nun tratamento individualizado dos alumnos:

- Adaptaranse os exemplos e casos prácticos á súa experiencia, á realidade cotiá que vive o alumnado.
- Partirase do nivel de desenvolvemento dos alumnos e das súas ideas previas.
- Procurarase incrementar a súa motivación e curiosidade para cada un dos temas expostos nas unidades didácticas.
- Procurarase a participación de todos, creando un clima agradable e de respecto.
- Abordaranse os contidos, sempre que sexa posible, desde diversos puntos de vista e de distinta forma.

c) Organización do grupo ou aula

A disposición dos alumnos na aula dependerá da actividade que se estea realizando e, sobre todo, das características dos alumnos (nivel de motivación, dificultades de atención, problemas de audición ou visión, etc.). Concretamente, os alumnos con problemas de atención sentarán nas primeiras filas, así como os que teñan problemas de visión.

d) Atención á diversidade na avaliación

A avaliación personalizada, continua e integradora, facilita, en gran medida, a atención á diversidade dos alumnos, posto que ten en conta o nivel de partida do mesmo, permite axustar e orientar o proceso de ensino e aprendizaxe ao progreso de cada alumno, e tomar decisións adecuadas ás súas necesidades. Débense utilizar instrumentos diversos xa que non todos os alumnos aprenden do mesmo xeito.

e) Adaptación do currículo

Non todos os alumnos adquiren os coñecementos da mesma forma, nin ao mesmo ritmo, nin tan sequera con igual intensidade. Así pois, é importante distinguir os contidos e capacidades mínimas dos que non o son.

m) Concreción dos elementos transversais

Esta materia de filosofía contibúe a desenvolver elementos transversais, se ben o fai en diferente medida segundo de cal se trate, pois algúns deles vincúlanse moi directamente cos contidos da materia ou coa metodoloxía empregada. Outros, en troques, son colaterais á materia. Así, por exemplo, os catro primeiros elementos da seguinte relación trabállanse a diario, practicamente, en cada clase

- CL Comprensión lectora
- EOE Expresión oral e escrita
- CA Comunicación audiovisual
- TIC Tecnoloxías da información e da comunicación

mentres que estes outros abordanse en clase máis ocasionalment

- EMP Emprendemento
- EC Educación cívica
- PV Prevención da violenci
- EV Educación e seguridade viaria

Por outra banda, esta materia consta de un bloque de contidos transversais que abranguen toda a materia. A súa concreción faise no cadro de deseño curricular bloque 1 Contidos transversais, debaixo de cada elemento transversal.

n) Actividades complementarias e extraescolares

....

ñ) Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica

A programación didáctica está en continuo proceso de revisión. Revisarase ao finalizar o trimestre e avaliar o desenvolvemento da materia a partir do *feedback* facilitado polo alumnado. Ao final de curso farase unha revisión de cara ao curso próximo. Empregaremos al menos un dos seguintes instrumentos de avaliación da programación didáctica

Apúntase un dobre sistema de valoración: unha escala de 1 (moi mal) ata 7 (moi ben) e un apartado para anotar observacións e propostas. En cada caso empregarase unha, a outra ou as dúas.

Aspectos avaliados	1	2	3	4	5	6	7	Observacións e propostas de mellora
Tivéronse en conta no desenvolvemento da programación as características dos alumnos e os principios da aprendizaxe significativa?	1	2	3	4	5	6	7	
Conseguíronse os obxectivos didácticos previstos con todos os alumnos?	1	2	3	4	5	6	7	
Foi acertada a temporalización das unidades didácticas?	1	2	3	4	5	6	7	
Utilizáronse distintas estratexias metodolóxicas en función do contido e as necesidades dos alumnos?	1	2	3	4	5	6	7	
Foron adecuados os recursos didácticos propostos?	1	2	3	4	5	6	7	
Espectaron o interese do alumnado os contidos tratados nas diferentes unidades?	1	2	3	4	5	6	7	
Foron motivadoras e suficientemente variadas as actividades expostas?	1	2	3	4	5	6	7	
Resultou eficaz as estratexias metodolóxicas utilizadas?	1	2	3	4	5	6	7	
Foron adecuados os instrumentos de avaliación?	1	2	3	4	5	6	7	
Serviu a avaliación para readaptar a programación?	1	2	3	4	5	6	7	
Foron acertadas as medidas de atención á diversidade?	1	2	3	4	5	6	7	

Outro instrumento para a avaliación da programación didáctica:

Indicadores	Escala							Observacións e propostas de mellora
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.	1	2	3	4	5	6	7	
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.	1	2	3	4	5	6	7	
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.	1	2	3	4	5	6	7	
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.	1	2	3	4	5	6	7	
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.	1	2	3	4	5	6	7	
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.	1	2	3	4	5	6	7	
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.	1	2	3	4	5	6	7	
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.	1	2	3	4	5	6	7	
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento. [Só para ESO e bach.].	1	2	3	4	5	6	7	
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.	1	2	3	4	5	6	7	
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.	1	2	3	4	5	6	7	
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).	1	2	3	4	5	6	7	
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.	1	2	3	4	5	6	7	
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.	1	2	3	4	5	6	7	
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos en determinadas materias de 2º de bacharelato.	1	2	3	4	5	6	7	

16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.	1	2	3	4	5	6	7	
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.	1	2	3	4	5	6	7	
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final. [Só para ESO e bach.].	1	2	3	4	5	6	7	
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria. [Só para ESO e bach.].	1	2	3	4	5	6	7	
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes. [Só para ESO e bach.].	1	2	3	4	5	6	7	
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes. [Só para ESO e bach.].	1	2	3	4	5	6	7	
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.	1	2	3	4	5	6	7	
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.	1	2	3	4	5	6	7	
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.	1	2	3	4	5	6	7	
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.	1	2	3	4	5	6	7	
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.	1	2	3	4	5	6	7	
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.	1	2	3	4	5	6	7	
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.	1	2	3	4	5	6	7	
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.	1	2	3	4	5	6	7	
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.	1	2	3	4	5	6	7	

Observación:

o) Referencias normativas

- Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE), modificada parcialmente pola Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE).
- Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE do 3 de xaneiro de 2015).B15educativa (LOMCE).
- Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE do 29)educativa (LOMCE).
- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29). No caso das programacións didácticas de Educación Primaria, Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 9)
- Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).
- Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións no curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

p) Glosario

Desenvolvemento curricular	2º nivel de planificación curricular. Inclúese no PE.
Programacións didácticas	3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos.
Programación de aula	4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.
Programación didáctica	Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino - aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1. Que, cando e como ensinar / 2. Que, cando e como avaliar / 3. Como atender á diversidade.
Criterios de avaliación	Referente específico para avaliar a aprendizaxe do alumnado. Describen aquilo que se quere valorar e que o alumnado debe lograr, tanto en coñecementos coma en competencias. Responden ao que se pretende conseguir en cada disciplina (art. 2.3. do Decreto 86/2015).
Estándares de aprendizaxe	Especificacións dos criterios de avaliación que permiten definir os resultados de aprendizaxe e que concretan o que o alumnado debe saber, comprender e saber facer en cada disciplina. Deben ser observables, medibles e avaliáveis, e permitir graduar o rendemento ou o logro alcanzado.
Criterios de cualificación	Indicadores de logro Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación de dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica (art. 7.4 da Orde ECD 65/2015, BOE 29/1/2015). O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica.
Grao de consecución dun estándar	Serve para sinalar o grao mínimo de consecución esixible dun estándar para superar a materia
Criterios de cualificación e instrumentos	Serven para ponderar “o valor” que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento (art. 13.3d da Resolución 27/7/2015). Canto maior sexa o grao esixido de consecución, máis importante se considera o estándar utilizado para avalialo achega a ese valor.
Procedementos e instrumentos	Os procedementos de avaliación utilizables, como a observación sistemática do traballo do alumnado, as probas orais e escritas, o portafolio, os protocolos de rexistro ou os traballos de clase, permitirán a integración de todas as competencias nun marco de avaliación coherente (art. 7.6, terceiro parágrafo, da Orde ECD 65/2015).
Rúbrica	Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia

Portafolio	Achega de producións dun alumno/a
Outros aspectos	
Graduación dos estándares	Para identificar o progreso dos mesmos ao longo dunha etapa.
Perfil de área	Conxunto de estándares de aprendizaxe avaliábeis que ten unha área ou materia. Dado que os
Perfil competencial	Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave (art. 5.7
Avaliación das competencias	A avaliación do grao de adquisición das competencias debe estar integrada coa avaliación
Nivel de desempeño das competencias.	Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de estándares de aprendizaxe avaliábeis póñense en relación coas competencias, este perfil permitirá identificar aquelas competencias que se desenvolven a través desa área ou materia (art. 5.6 Orde ECD 65/2015). Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo (Orde ECD 65/2015) dos contidos, na medida en que ser competente supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores (art. 7.3 da Orde ECD 65/2015). avaliación [...] que teñan en conta á atención á diversidade (art. 7.4 da Orde ECD/65/2015).
Tarefa:	É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolución dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñíbeis para elaborar un produto relevante. As tarefas integran actividades e exercicios.